

evangélikus

82. évfolyam, 5. szám  
2017. február 5.

# élet



Kártyával  
a kézben,  
játszva  
Lutherről

7. oldal

A Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség  
szervezésében

# JÓTÉKONYSÁGI GÁLAEST és AUKCIÓ

lesz

**2017. február 11-én este 6 órától  
a Budapest-Fasori Evangélikus  
Gimnázium dísztermében**

(Budapest VII. ker., Városligeti fasor 17–21.).

**Az est teljes bevétele a fasori evangélikus templom  
RÓTH MIKSA alkotta RÓZSAABLAKÁNAK  
a felújítását szolgálja.**

A fellépő művészek:

Dénes István, Dévai Nagy Kamilla, Kertész Rita,  
Kukely Júlia, Szabó Ferenc János, az Una Voce rézfúvóskvintett  
(művészeti vezető: Battyányi István), Zs. Szabó Mária.

**A jótékonyági aukciót Tasnádi Gábor vezeti.**

**Az estzáró tánc idején Kasai Jnofinn zenél.**

**Fővédnök: Pröhle Gergely, a Magyarországi  
Evangélikus Egyház országos felügyelője.**

**Társszervező: a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium.**

**Belépés 5000 Ft értékű adományjeggyel, ünnepi öltözetben.**

Adományjegy elérhető az est előtt fél órával a helyszínen, illetve

- ☞ a Huszár Gál könyvesboltban (Budapest V. ker., Deák tér 4.),
- ☞ a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium pénztárában  
(Budapest VII. ker., Városligeti fasor 17–21. • tanítási napokon 8-13),
- ☞ a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség Lelkészi Hivatalában  
(Budapest VII. ker., Damjanich u. 28/b • H–P 9–13).
- ☞ A jegy ellenértéke átutalható a Budapest-Fasori Evangélikus Egyház-  
község elkülönített számlájára is. Számlaszám: 11784009-21378492.  
Kérjük, a Közlemény rovatba írják be: „Adományjegy”.  
A jegyek ez esetben átutalási bizonylattal vehetők át a helyszínen.

További információ: [f www.facebook.com/bpfasor/](https://www.facebook.com/bpfasor/) • [fasor.lutheran.hu](http://fasor.lutheran.hu)

## Jézus az első!



Marschalkó Gyula lelkész 2016 karácsonyán töltötte be életének kilencvenötödik esztendejét. Különböző történelmi időszakokon átívelő, hosszú élet áll mögötte, amelyben

közel hét évtizede hú társa Ani néni. Három gyülekezet lelkészeként szolgált negyvenöt éven keresztül.

## Mindig közelebb ahhoz, ami összeköt



Az ökumenikus imahét végeztével a keresztény felekezetek és persze más világvallások közötti láthatatlan, de nagyon is időtálló határok lebontásáról kérdeztük Fischl Vilmos

evangélikus lelkészt, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) nemrégiben újraválasztott főtákarát. És persze szót ejtettünk a valóságos határokról is, amelyeken keresztül a hatalmi és katonai konfliktusokkal terhes közel-keleti térségből tömegek próbálnak átjutni az ígéret földjének látszó Európába...

## Templomkertekhez is társultan



Legutóbb múlt év nyarán találkoztunk a Művészetek Völgyében, és lenyűgözött a sokoldalúságával. A taliándörögdi evangélikus templom kertjében kialakított Wartburg-udvar házi-

gazdájaként vendégeket fogadott, műsort vezetett, interaktív gyermekfoglalkozásokat tartott, és persze gitározott, énekelt. Akkor a tíznapos rendezvénysorozat egészéről kellett tudósítanunk (EvÉlet, 2016. augusztus 7.), de ígértük, hogy valami-kor télen őt magát is igyekszünk majd bemutatni.

## Kártyával a kézben, játszva Lutherről

Decemberben mutatták be készítői a Luther Márton életét feldolgozó, Luther – A kártyajáték elnevezésű magyar társasjátékot. A rövid idő alatt nagy sikert aratott játék nemcsak azért egyedülálló, mert sosem volt még hasonló, hanem azért is, mert játékos formában tanít.

# Perspektíva

**K**ét hét. Néha szinte észre sem vesszük a két magazinos lapzárta között elrepült időt, máskor pedig meg sem tudjuk emésztetni a napok történéseit. Maradt-e például nyoma bennünk az immár mögöttünk tudott ökumenikus imahétnek? Fel tudtuk-e már dolgozni a veronai buszbaleset sokkoló tragédiáját?

Ez utóbbi kapcsán többnyire a keresztény ember is csak a „sírjatok a sírókkal” levélbeli felszólításig (Róm 12,15) jut el, miközben a január 23-i nemzeti gyásznapot követően pszichológusok hada szállta meg a buszbaleset legtöbb áldozatát gyászoló budapesti gimnáziumot.

Véletlenül némi többletinformációhoz jutottam arról, hogy a szakemberek milyen technikákkal próbálták segíteni a gyász feldolgozását. Ezek között földi életünk végességének tudatosítása a fiatalokban – nem szerepelt. Meglehet, ez ügyben inkább lelkészeket vagy keresztény mentálhigiénés szakembereket, lelkigondozókat kellett volna mozgósítani. Közöttük talán többeknek lett volna bátorsága – az ideológiai semlegesség fenntartására kényes intézményi közegben is – megemlíteni, hogy bár földi életünk hosszát egyikünk sem tudhatja, de a Krisztusban hívők számára Isten „speciel” örök életet ígért. Mi több, a szerető Isten kiterjesztette ezt az áldását a benne hívők „háza népére” is. Egy istenhívő keresztény számára tehát elsősorban ez a tudat segíthet elviselhetővé tenni egy – személyes hitre még nem jutott – gyermek, kamasz vagy felnőtt családtag elvesztését!

Persze lehet erre legyinteni, lehet depresszióba esni, csak-hogy például a veronai buszbaleset oka – lapzártánkig – nem ismert, és a gépjármű vezetői is meghaltak. Szóval pillanatnyilag nincs kit hibáztatni, és a pszichológusok szerint egyesekben épp e körülmény tartósíthatja a gyászt, a depressziót. Akik nem hisznek Istenben, azok őt persze eleve nem hibáztathatják, az Istenben hívők viszont tudhatják, hogy Istennél egy nap annyi, mint ezer esztendő (és fordítva), vagyis az örök élet viszonylatában földi létünk hossza csak számunkra tétel.

E világi életében Jézus együtt tudott sírni a sírókkal. De azok után, hogy – értünk – ő is halált szenvedett, majd feltámadásával és mennybemenetelével igencsak megvigasztalta az őt gyászolókat, egyúttal bepillantást engedett a lét isteni perspektívájába. Ajánljuk hát jó szívvvel jelen lapszámunk azon írásait, amelyek erre a távlatra irányítják a figyelmet: akár illő komolysággal, akár játékosan.

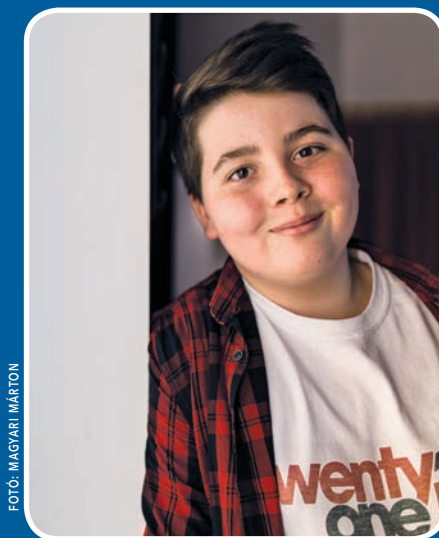
● T. PINTÉR KÁROLY



## Láthatóan evangélikus

**Kun Szabolcs diák, konfirmandus**

– **Cinkota.** Számomra azért fontos a konfirmáció, mert úgy érzem, hogy ezáltal kicsit jobban számítok majd az egyházban. Nemcsak eljárók a gyülekezetbe, hanem mondhatom, hogy fontos számomra. Nekem nyugalmat ad, hogy tudhatom: tartozom valahova. Mit jelent, hogy van Isten? Megnyugvást. Mindenki volt már úgy, hogy egyedül volt, és akkor eszünkbe juthat, hogy van Isten, és ez erőt ad. Van remény, nem szabad feladni. A hittanórán megtanuljuk azt, ami a Bibliában van. Ez azért fontos, hogy megértsük Isten üzenetét. Engem nagyon foglalkoztat, hogyan működött a Biblia idején a világ. Az is érdekel, hogy milyen lehetett Jézus mellett, Isten tudatával élni. A szónak hatalma van. Ha mondunk valamit – lehet az kis vicces butaság vagy akár életek fölött döntő komoly dolog –, az meghatározhatja a sorsunkat. Én például vallom, hogy hiszek Istenben, és nem tántorodom el mellőle. Az Istenben való hit számomra megnyugvás, hiszen tudom, hogy van merre haladni.



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a [lathatoan.reblog.hu](http://lathatoan.reblog.hu) és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

## Püspöki körlevél a 2017-es jubileumi évről

„Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan, és ne engedjétek magatokat újra a szolgaság igájába fogni.” (Gal 5,1)

Kedves Testvérek!

Szeretettel köszöntjük a gyülekezeteket a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóján. Az évforduló alkalmat ad evangélikus identitásunk és közösségeink megerősítésére, bátorít, hogy új tartalommal töltsük meg ökumenikus kapcsolatainkat, és átgondolt módon munkáljuk az egyház hiteles jelenlétét a társadalomban. A megemlékezés és naponkénti megújulás jegyében szeretnénk néhány szempontot a gyülekezetek figyelmébe ajánlani.

Az evangélikusság világméretű családjának, a Lutheránus Világszövetségnek (LVSZ) az útmutatása alapján három kulcsszóban fogalmazzuk meg az emlékezés alapvetéseit: ökumenikus nyitottság, bűnbánati jelleg, naponkénti megújulás. Teológiai gondolkodásunkat árnyalhatják a 2017-es LVSZ-nagygyűlés témái: Isten kegyelméből szabadon, valamint az egyszerre gyakorlatias és biblikus altémák: a megváltás nem bocsátható áruba, az ember nem bocsátható áruba, a teremtés nem bocsátható áruba.

Örömmel tapasztaljuk, hogy gyülekezeteink és iskoláink számos szép kezdeményezéssel készülnek az emlékévre. Bátorítjuk közösségeinket az aktív részvételre, hogy a reformáció jubileuma evangélikusságunk megújulását szolgálhassa Isten dicsőségére. Erős vár a mi Istenünk!

Budapest–Győr, 2017. január 26.

DR. FABINY TAMÁS püspök, GÁNCSS PÉTER elnök-püspök, SZEMEREI JÁNOS püspök

## Oratio œcumenica

[Lelkész:] Urunk, Istenünk, aki arra biztatsz bennünket, hogy életünket színed előtt éljük, hallgasd meg imádságunkat, és erősíts meg minket jelenlétteddel!

[Lektor:] Urunk, Istenünk, köszönjük az idei vízkereszt-i időszakot. Köszönjük, hogy újra arra irányítottad figyelmünket, hogy Jézusban megjelent a te dicsőséged. Köszönjük Fiad kínnyújtott kezét, érintését, irgalmas tekintetét. Add, hogy dicsőségben megerősödjünk! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lektor:] Urunk, Istenünk, kérünk, adj nekünk bátorságot, kitartást, Fiadhoz való ragaszkodást, hogy az ő dicsőségét mi is meg tudjuk jeleníteni a világban. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Urunk, Istenünk, add, hogy kezünk elérje a bajba jutottat, ölelésünk a szeretethiányban élő, biztató tekintetünk a csüggedőt. Add, hogy mindig tudjunk imádkozni azokért, akikre mások nem gondolnak. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Urunk, Istenünk, néha mi is elcsüggedünk. Talán túlságosan is lefoglalnak saját gondjaink. Kérünk, adj nekünk is – ahogy a tanítványoknak megadtad – olyan hitélményeket, amelyekben kitágul emberi perspektívánk, és erősödik hozzád való ragaszkodásunk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Urunk, bizonytalan időket élünk hazánkban és szerte Európában. Sok minden megrendült, amit eddig biztosnak hittünk. Légy Lelked által velünk, hogy tekintettedben megfűrödve lássuk életünket. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lelkész:] Urunk, Istenünk, köszönjük a formáló és megerősítő közös imádság ajándékát. Legyen teljes dicsőséged Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel él és uralkodik mindörökkön örökké. Ámen.

# A hónap igéje

Jézus elküldte tanítványait, hogy hirdessék Isten országának eljövételét. Előzőleg útmutatást adott nekik, hogyan viselkedjenek. Ebből az eligazításból való februári havi igénk. Isten országa a békességet hozza. Isten azt szeretné, ha békességben élénk. És ezt szeretnénk mi is. Az ember egyik legmélyebb vágya a békesség. „Béke veled” – ősi és szép köszönési forma ez, egyes országokban ma is általánosan használják. De mára már kiüresedett, formalitássá vált, csakúgy, mint a mi megszokott „jó napot!” köszönésünk. Ki gondolja még, hogy amikor köszöntjük a másikat, tényleg azt kívánjuk, hogy jó napja legyen?

A héber „béke” szó, a *salom* nagyon gazdag jelentésű. Többet jelent, mint háború, feszültség, konfliktus nélküli állapotot, többet, mint a nyugalom belső érzését. Ebben a szóban benne van a teljesség, a tökéletesség, az üdvösség jelentése is. Magába foglalja a harmóniát, a jólétet és a jóllétet, a biztonságot, a rendet, a bol-

„Ha azonban egy házba beléptek, először ezt mondjátok: Békesség ennek a háznak!” (Lk 10,5)

dogságot is. Az *Ószövetségben* ezekre a kifejezésekre is sokszor a *salom* szót olvassuk. Egyszerűen úgy mondhatjuk, hogy minden jót kívánok neked. Nem véletlen hát, hogy az újszövetségi levelek elején is gyakran ez a köszöntés áll: békesség nektek Istentől, az Atyától és Jézus Krisztustól. Az apostolok jól tudták, hogy az a békesség, amelyre vágyik az ember, nem a mi emberi erőfeszítésünk gyümölcse, hanem Istentől kapott ajándék. Isten maga a békesség, és ő azt akarja, hogy nekünk, embereknek is békességünk legyen, mindaz, ami az élethez és boldogságunkhoz szükséges.

Mi Isten nélkül, emberi törekvés útján szeretnénk elérni a békességet. Pszichológiai és meditációs módszereket használunk, a zene és a természet szépségében való elmerüléssel próbálunk belső békére jutni. Ám ezek csak ideig-óráig adnak nekünk megnyugvást, csupán a körülményeinktől való menekülést teszik lehetővé. Életünk eseményei azonban újra és újra kizökkentenek

minket, és lényünk legmélyét továbbra is feszíti a nyugtalanság és a bizonytalanság. Az ember teremtette békesség törekvény. Elég, hogy valaki rosszat mondjon rólunk, hogy megsértse önérzetünket, hogy valami méltánytalanság történjen velünk, hogy semmibe vegyék emberi érzéseinket és igényeinket, hogy elveszítsük egészségünket, hogy egy váratlan és tragikus veszteség érjen minket, és máris oda a békességünk.

Jézus azt mondta: „*Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek, de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja.*” (Jn 14,27) „*Békesség nektek*” (Lk 24,36) és „*békesség ennek a háznak*”, ez a köszöntés Jézus ajkán nem csupán kedves és jó szándékú, udvarias jókívánság, hanem Ige, Isten teremtő szava, a békeség Istenének jelenléte. Jézus szavával a jóakarató Isten köszönt bennünket. Aki elfogadja, abban valósággá, élő erővé lesz, amely hordoz minket, és amelyet mi is hordozhatunk és továbbadhunk. Ezért imádkozott Assisi Ferenc:

*Uram, tégy engem a te békéd eszközévé,  
hogy ahol gyűlölet lakik, oda szeretetet vigyek,  
ahol sértés, oda a megbocsátás szellemét,  
ahol széthúzás, oda egyetértést,  
ahol tévedés, oda igazságot,  
ahol kétely, oda hitet,  
ahol kétségbeesés, oda reményt,  
ahol árnyék, oda fényt,  
ahol szomorúság, oda örömet.  
Uram, add, hogy inkább én igyekezzem vigasztalni,  
mint hogy vigaszra várjak,  
inkább én törekedjem megértésre,  
mint hogy megértést óhajtsak,  
inkább én szeressek,  
mint hogy szeretetet igényeljek.  
Mert önmagunkat feledve találjuk meg magunkat;  
ha megbocsátunk, akkor nyerünk bocsánatot;  
és ha meghalunk, azzal ébredünk az örök életre.  
Ámen.*

Az ő imájával mi is naponta kérhetjük Jézus Krisztustól az ő békességét.

• BALICZA IVÁN



# 500 nap imádság reformációért

Februári körlevél

**Bármit kértek, megkapjátok...** Képzeld el, hogy ezt mondja nekünk az Isten. Mit kérnénk? Lehet, hogy először bőven lennének ötleteink, de aztán, ha jobban megfontolnánk, rájönnénk, hogy ez nem is olyan egyszerű. Biztos, hogy mindaz, amit felsorolnánk, a javunkra válna? Hiszen mi nem látjuk a világot, sőt a magunk életének összefüggéseit sem, az Isten gondolatai pedig magasan a mi gondolataink felett vannak (Ézs 55,8–9). Éppen ezért ez az ígélet sem áll önmagában, hiszen Jézus úgy mondja ezt tanítványainak: „Bizony, bizony, mondom nektek, hogy amit csak kértek az Atyától az én nevében, megadja nektek. Eddig nem kértetek semmit az én nevében: kérjétek, és megkapjátok, hogy örömetök teljes legyen.” (Jn 16,23–24; vö. Jn 15,16b)

Mi vajon kértünk-e már bármit is az ő nevében? Nem arról van szó pusztán, hogy egy „Jézus nevében kérünk...” félmondatot odabiggyesztünk imádságunk végére. Ettől még imádságunk tartalma

nem lesz az ő akaratával egyező, és így nem is tudja megadni kéréseinket, örömmünk sem lesz ebből. Gondoljunk bele, milyen idegesítő, ha valaki visszaél a nevünkkel, és a mi nevünkben állít valótlanosságokat, vagy akár olyat kér másoktól, ami nekünk eszünkbe sem jutna! Hogy merénénk mi így visszaélni a mi Urunk nevével, aki nem hagyja büntetés nélkül, ha valaki hiába veszi a nevét?

Csak Jézus nevében közelíthetünk az Atyához (Jn 14,6). Ez úgy lehet valóság, ha már befogadtuk őt bűnnel terhelt életünkbe, és ezáltal uralma alá kerültünk. Jézus nevének jelentése: Szabadító. Az ő nevében van szabadságunk arra, hogy ne bűnös emberi elvárásokkal ostromoljuk a mi Istenünket, vagy vallásos kötelességtudatból mondjuk a magunkét, egyre több csalódással, kedvetlenül, hanem belső szobánkban, gyermeki módon beszéljünk a mi mennyei Atyánkkal mindarról, ami érbennünket. Sőt Jézus nevében még azt is őszintén megvallhatjuk, hogy „ez nekem

nem megy”, és valahogy ezzel kezdődik az egész, hiszen ő mondja: „...nélkülem semmit sem tudtok cselekedni.” (Jn 15,5b) Vele azonban örömmünkkel leljük az imádságban, mert megéljük ennek az ígéletnek a valóságát: hogy bármit kértek, megkapjátok.

**Imádkozzunk:** *Jézus nevében meghirdetett alkalmakért: téli ifjúsági táborokért, hétvégékért, konferenciákért. Vezetőinkért, hogy Jézus nevében tudjanak döntéseket hozni az ő egyháza ügyeiben. A rászorulókért, különösen azokért, akik a nagy hidegben fűtést vagy otthon nélkül tengődnek, hogy Jézus nevében kapjanak testi-lelki segítséget. Az úton levőkért, hogy az ő nevében indulhassanak, és a zord utakon is biztonságban célhoz érjenek. A Dél-Pest Megyei Egyházmegye gyülekezeteiért, lelkészeiért, hogy az ő nevében maradhassanak meg az övéi, és folyhasson a missziói szolgálat azok felé, akik még nélküle vesztükbe rohannak.*

● MALIK PÉTER KÁROLY  
lelkész (Lucfalva)

## Szó nélkül

„Hozzám már hűtlen lettek a szavak” – kezdi Babits Mihály a híres költeményét, a *Jónás imáját*. Őt gégerákja gátolta abban, hogy meg tudjon szólalni, engem a döbbenet tett némává...

A híradások szerint tizenhat magyar halálos áldozata van annak a buszbalesetnek, amely a január 21-ére virradó éjjel történt Olaszországban, Veronánál.

„Hozzám már hűtlen lettek a szavak”, és nem tudom, hogy ebben a helyzetben mit is mondhatnék. Ha ez a rettenetes tragédia személyesen engem is érintene, egy lennék a szülők, testvérek, barátok, kollégák közül, nem tudnék mit mondani. Elnémítana az értetlenség. Vagy épp ellenkezőleg. Ordítanék a fájdalomtól. Üvöltve, sírva káromkodnék. És igen, nagyon valószínű, hogy szidnám az Istent, és egyre csak azt kérdezném: miért hagyta, hogy ez megtörténjen, hogyan engedhette meg ezt a borzalmat...?! És aki így tenne vagy így tesz, azt én tökéletesen megértem, és egyáltalán nem ítélem el. Mert létezik az a nyomorúság, amely emberi ésszel felfoghatatlan, és nem lehet megmagyarázni.

Ha nekem kellene a gyászolók mellé állnom, hűtlenek lennének hozzám a szavak. Csupán arra lennék képes, hogy (szó szerint) együtt sírjak a sírókkal. Csak ölelném azt, aki szenved. És ha egy idő után valamikor mégis meg tudnék szólalni valahogyan, őszintén bevalanám, hogy én sem tudom, hogyan és miért engedhette ezt az Isten. Nem érthetem, fel nem foghatom azt, ami történt.

És mégis, mindenek ellenére is, nincs más reménységem, nincs más támaszom, és nincs más vigaszom, mint az az Isten, akiről tudom, és akivel kapcsolatban teljes szívemből hiszem, hogy ő mindenek ellenére maga a szeretet. Ismeri, átérzi és jól érti, megérti minden fájdalmunkat. Ő tud a gyászolók elviselhetetlen terhéről, ismeri a sérültek testi és lelki kínjait. Ő a szenvedők mellett áll.

Nekem ugyan nincsenek szavaim, de ő igéjében ma is, most is így bátorít és támogat: „Közel van az Úr a megtört szívűekhez, és a sebzett lelkűeket megsegíti.” (Zsolt 34,19)

● GAZDAG ZSUZSANNA

Vízkereszt ünnepe után utolsó vasárnap – Mt 17,1–9

# Csend, élet

**Mit szeretsz benne?** „Mesélj nekem a hegymászásról! – mondja a *Hét év Tibetben* című filmben a még gyermek dalai láma a nála vendégeskedő európai hegymászonak. – Azt mondd el, mit szeretsz benne!” „Hogy mit? A tökéletes egyszerűséget... azt szeretem – hangzik a tűnődő válasz. – Amikor mászik az ember, tiszta a feje. Nincs benne zűrzavar, összpontosít. Hirtelen élesebbé válnak a fények, a hangok árnyaltabbak lesznek. És eltölt az élet mély, erőteljes érzése. Csak egyszer éreztem hasonlót.” „Mikor?” „A jelenlétedben, Kudu.”

**Valami más.** Péter, Jakab és János halászok lévén nem lehetek gyakorlott hegymászők. A víz mellett élő ember a csónakhoz szokott. Esetleg a hajó ringatózásához. A halászember pedig a háló vonszolásához, az evezéshez és a kemény fáradozásához, amellyel a napi betevőt kellett megteremtenie. A hegyeket csak távolról szemlélték. Azzal a tisztelettel, ámulattal, amellyel a völgyben élő, a lent lévő ember feltekint a fenséges csúcsokra, és áhítattal adózik nagyságuknak. Ez a perspektíva ismerős volt a három kiválasztottnak, akiket most Jézus maga mellé vett, és „felvitte őket külön egy magas hegyre”. Egy csúcsra, amelyet eddig csak messziről néztek, de lábukkal nem érintettek. Egy új helyen jártak ők hárman, a kiválasztottak. Olyasmit éltek át, mint amiről a filmben Heinrich Harrer osztrák alpinista beszél a gyermek dalai lámának: a hegyen egy idő után élesebbé válnak a fények, a hangok árnyaltabbak lesznek. Az ember elkezd összpontosítani. Más ez, mint amit eddig ismertek.

**Közelebb az éghez.** A hegyeket nem ismerő tanítványokkal ellentétben Jézusról az evangéliumok gyakran jegyzik meg, hogy felment egy hegyre. Általában magányosan, egyedül. Útjának elsődleges célja – a magaslat „legyőzésének” szépségén túl –, hogy ott imádkozzon abban a csendességben, egyedüllétben, amely a hegyeken, a ritkán járt területeken, az elhagyatott vidékeken honol. Azért megy, hogy kitisztuljanak gondolatai, és zavartalanul legyen együtt az Atyával.

Jézus a hegyen olyat mutat a tanítványoknak, amit eddig nem ismertek: a csendben zajló, magányos imát. Amely által olyan Isten-tapasztalat és Isten-kapcsolat bomlik ki a három kiválasztott előtt, amilyenben eddig nem volt részük soha: feltárul a menny. Most közelebb vannak az éghez. Nem csak fizikailag. Nem azért, mert most nem a völgyben, alant a mélyben vannak. Közelebb vannak az éghez, mert közelebb kerültek a csendességhez. Maguk mögött hagyták a lenti világot, figyelmüket az ottani létről kis időre elfordították. És belemerültek a csendbe. És aki alámerül a csendbe, az közelebb kerül az éghez. Tiszta lesz a feje. Megszűnik benne a zűrzavar...

**Nincsenek holtak.** Ebben a szent csendben Péterék előtt megélevenednek a régi Tóra-tekercekből, a megsárgult lapokról és holt betűkből ismert alakok: Mózes és Illés. Ott állnak a szemük

előtt. És beszélgetnek Jézussal – fülük hallatára. Látják és hallják őket úgy, mint soha máskor. Így jutnak el arra a tapasztalatra, amelyikre Jób: „Eddig még csak hírből hallottam rólad, de most saját szememmel láttalak.” (Jób 42,5) Hallják és látják őket. Mert élnek, mert nem holtak. Istenben, Isten jelenlétében nincsen halál, nincsenek halottak. Csak élők vannak. Hogy is mondja Jézus? „Bizony, bizony, mondom nektek: aki hallja az én igémet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van, sőt ítéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe.” (Jn 5,24) Máskor pedig ezt mondja nekik: „Bizony, bizony, mondom nektek, ha valaki megtartja az én igémet, nem lát halált soha.” (Jn 8,51) Most megmutatja nekik, hogy ez a valóság: Istenben, Istennél nincsenek holtak. Az ő jelenlétében az embert eltölti az élet mély, erőteljes érzése.



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

**A csendben maradni.** Péter az, aki legelőször esik ki ebből a jelenlétből, és közbevág. Nem tudja magában tartani ámulatát. És beszélni kezd: „Uram, jó nekünk itt lenni! [...] készítek itt három sátrat...” Ilyen nehéz nekünk, tanítványoknak megmaradni a csendben és a jelenlétben. Mi egyszerre beszélni kezdünk, teljesen felesleges dolgokról. Azután egyszerre cselekedni akarunk... Betonba, törvénybe, szavakba öntenénk, amit nem lehet: Isten jelenlétét. Pedig csak hallgatnunk kellene. „...reá hallgassatok!” – parancsolja nekik az Atya. Arra, akinek jelenlétében közelebb kerülünk az éghez és az élet mélységéhez.

● DR. PERCZE SÁNDOR

**Imádkozzunk!** Szólíts meg és érints meg, Jézusom, hogy követhesselek. Hogy érinthesselek. És hogy láthassalak saját szememmel. Vonj, kérlek, csendedbe. Ámen.

# Értékközvetítés filmmel, zenével, rajzzal

Ünnepségsorozat a reformáció kezdetének 500. évfordulóján

**Egész éves ünnepségsorozattal emlékeznek meg a nagy jelentőségű évfordulóról Soltvadkerten a Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola diákjai és tanárai. A cél a lutheri gondolatok publikálása minél szélesebb körben, mindenekelőtt a család, a szeretet és a hit mint a legfontosabb értékek közvetítése. Udvarhelyi Attila igazgató szeretettel invitál mindenkit a nyílt, ingyenes, közös megemlékezésekre.**

**A**soltvadkerti általános iskola négy évvel ezelőtt lett egyházi fenntartású. Jelentős szemléletbeli változást hozott ez a döntés a város, a családok és a nevelők életében. Igaz, nem akkorát, mint amekkorát ötszáz évvel ezelőtt Luther hozott a wittenbergi fordulattal. Azonban valami elkezdődött. Megreformált gondolatok, tiszta, hittel teli látásmód, szeretetközpontú nevelés. Ez jellemzi munkájukat. És most megmutatják, mit jelent számukra Luther Márton. Mert az ünneplés sokat elárul arról, hogy az ünneplőknek mit jelent az ünnepelt.

– Igyekezünk minél többféle módon emléket állítani a reformátornak, megismertetni azokat az értékeket, amelyekkel 1517 óta gazdagabb lett a világ. Az év legnagyobb projektjére készülünk, amelynek első állomása már novemberben lezajlott, amikor *Luther nyomában* címmel Győri Veronika iskolalelkész osztotta meg élményeit a nagyközönséggel. A lelkésznek ugyanis szerencséje volt részt venni egy németországi tanulmányúton, ahol az útítársakkal együtt közvetlenül ismerkedhetett meg Luther életének eseményeivel, útjának állomásaival. Februárban az irodalom lesz a középpontban. Márciusban filmvetítés keretében bővítjük tudásunkat Luther eszméiről. Erre az alkalomra meghívunk egy filmesztétát is, aki segítségünkre lesz az akkori világnézet ábrázolásmódjának ismertetésében.

– A kiírás szerint áprilisban a zenéé a főszerep. Mit terveznek a tanév utolsó hónapjaira?

– Koráléneklési versenyt hirdettünk, amelyre hazánk minden evangélikus intézményéből, illetve gyülekezetéből várjuk a fellépőket három korosztályban. A soltvadkerti evangélikus templomban április 8-án sorra kerülő zenei esemény így egyben egy országos döntő is lesz. Májusban egy történelmi előadást tervezünk neves előadó közreműködésével. Ezen alkalommal fogjuk átadni a *Luther élete és kora* címmel meghirdetett rajzpályázatunk nyerteseinek díjait is. Júniusban a hagyományos művészeti táborunkat is a reformáció, ezen belül is a lutheri gondolatok köré fűzzük. Ide várjuk a hasonló evangélikus iskolák művészeti tagozatainak diákjait, nevelőit.

– Az ünnepségsorozatuk a következő tanévre is átnyúlik?

– Természetesen, hiszen a fő ünnepség akkorra várható. Szeptemberben egy természettudományi előadással gondoltuk bővíteni a megemlékezés repertoárját. Októberben feltesszük az i-re a pontot. Ekkor több ízben is összejöveteleket tartunk együtt a családokkal, gyerekekkel, nevelőkkel, egyházi vezetőinkkel. Többek között mi rendezzük meg az egyházmegyei sportnapot, szintén a reformáció jegyében. A hónap második felében egy projekthét tematikája fog épülni a fél évezrede megtörtént eseményekre, majd egy méltó ünnepséggel szeretnénk zárni a megemlékezések sorát.

– Mi rejlik ennek a sokoldalúságnak a háttérében?

– Nagy segítség számunkra, hogy intézményünkben sok kreatív, tehetséges



pedagógus és diák dolgozik. Továbbá az is jelentős tényező, hogy iskolánkban alapfokú művészetoktatás keretén belül zenei, képzőművészeti, színjátszó és társastánc tanszak működik, ennek köszönhetően tudjuk ilyen magas színvonalon megszervezni ezt a sokszínű rendezvénysorozatot.

– Rengeteg erőt és energiát szentelnek az ötszázadik évforduló megünneplésére. Valójában miért?

– Amellett, hogy minél több információt szeretnénk nyújtani gyermekeinknek, fő célunk a lutheri nevelés közvetítése. Programjainkkal igyekezünk nemcsak a diákjainkat, hanem a szüleiket és a város valamennyi lakóját is megszólítani. Még fiatal evangélikus egyházi intézménynek számítunk, hisz 2012-ben lettünk tagjai ennek a közösségnek. Azon túl, hogy a rendezvénysorozatunk pedagógusaink és diákjaink számára is segítség lesz a reformátor életművének, a protestáns gyökereknek a megismeréséhez, a hazai szellemi élet gazdagításához, segítheti az iskola-szülő, valamint az iskola-város kapcsolatrendszerének mélyítését, erősítését a keresztyén szellemiség jegyében.

• VARGÁNÉ NAGY MELINDA



# Kártyával a kézben, játszva Lutherről

Kipróbáltuk a magyar fejlesztésű társasjátékot

Decemberben mutatták be készítői a Luther Márton életét feldolgozó, Luther – A kártyajáték elnevezésű magyar társasjátékot. A rövid idő alatt nagy sikert aratott játék nemcsak azért egyedülálló, mert sosem volt még hasonló, hanem azért is, mert játékos formában tanít. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve az egyik legizgalmasabb magyar kezdeményezést próbálhattuk ki – és nagyon szerettük. ►



2016 karácsonyán sok fenyőfa alá került Luther-társasjáték, a készítők pedig több pozitív és hasznos visszajelzést is kaptak az elmúlt időszakban. Túlzás nélkül állítható, hogy öt perc alatt megérthető a játék menete, lényege.

## Íródeákként

Kétfajta játékmód van, a hosszabb a Melancthon-, a rövidebb a Müntzermód, az átlagos játékidő körülbelül harminc-negyven perc. Készítői tízéves kortól ajánlják a társast, mivel stratégiai játékról van szó.

Játszva ismerhetjük meg belőle Luther Márton életét és a reformáció korát, miközben kedvünkre taktikázhatunk játékos társaink vagy a magunk örömeire. A lényeg, hogy íródeákkokká válunk a játék folyamán, és a reformátor életét kell „lejegyeznünk”, azaz tulajdonképpen életének fontosabb állomásait fejezetenként összehoznunk. Mindeközben pörög minden, kártyát húzhatunk vagy vehetünk el a másiktól, és pontokat, de legfőképpen ismereteket gyűjthetünk.



FOTÓ: ROMÁN PÉTER

Bence Domonkos formatervező grafikus leszögezte, hogy könnyen játszható társast akartak készíteni, elsősorban evangélikus közösségeknek. A tartalmat illetően pedig Bence Áron teológus, a játék illusztrátora elárulta, hogy hitelességre törekedtek, így a sokunk által ismert Luther-

legendák nem kaptak most helyet, csupán olyan események jelennek meg a kártyákon, amelyek bizonyíthatóan megtörténtek, valóságok. A történelmi hűség megtartásához dr. Csepregi Zoltán, az Evangélikus Hittudományi Egyetem egyháztörténet-professzora, a Magyar Tudományos





FOTÓK: KISS TAMÁS

Akadémia doktora nyújtott segítséget, aki ellenőrizte az anyagot, és több érdekesre is felhívta a figyelmet, melyek mind megjelennek a kártyákon.

## Szórakoztatva tanítani

De mégis miért kezd valaki társasjáték-fejlesztésbe 2016-ban? „Szakmai kihívás volt számomra! Egyrészt oktatási segédeszközt is akartunk, másrészt egy új és izgalmas játékot is” – válaszolta Bence Domonkos.

A *Luther – A kártyajáték* egyik legnagyobb előnye, hogy valóban nem igényel előzetes tudást, teológiai ismereteket. Éppen az a lényege, hogy játék és szórakozás közben ismerhetjük meg a reformáció korát, Luther Márton életét, ezért nem kell aggódnni sem a hittanórán, sem családi körben, hogy kellemetlen helyzetbe kerülünk. Itt most az ismeretek szerzése a cél, nem a tudásról való számadás.

A bemutató sajtótájékoztatón Hege-dűs Csaba, *A Játékos Emberek Magazinja (JEM)* főszerkesztője, játékszakértő, -gyűjtő elmondta, hogy játéktechnikailag kifejezetten érdekes a fiatal evangélikus

csapat fejlesztése: nem komplikált, mégis izgalmas, és pörgeti az ember agyát játék közben.

## Finomhangoltan

Bence Domonkos elárulta, hogy több száz – tanárokkal, lelkészekkel, diákokkal folytatott – tesztjáték után jutottak el „az első végleges” formához, melyet a vásárlók, barátok és újságcikkek visszajelzései alapján tovább finomítottak. A fejlesztésben Domonkos felesége, Horváth Noémi hitoktatóként végig a segítségére volt.

Mennyire van tere egy társasjátéknak ma, amikor az emberek leginkább Xbox játékkonzolon vagy a telefonjukon játszanak? – kérdeztük, és Bence Domonkos válasza igazán meglepő volt: „Természetesen fel kell venni a versenyt a videó- és telefonos játékokkal, mégis az a tendencia, hogy egyre többen ülnek vissza az asztal mellé társasozni, igénylik a közösségi élményt. Ennek a trendnek pedig ez a játék teljesen megfelel.”

Már karácsony előtt nagy volt az érdeklődés a játék iránt, el is fogyott az első kiadás. A családok, magánszemélyek mellett több iskola és gyülekezet is vásárolt, januárban

pedig két játékkereskedés is rendelt. Ez azért is öröm, mert maguktól jelentkeztek – árulta el Domonkos.

A külföldi érdeklődés sem maradt el. A német verzióért és sikeréért egy lelkes német lelkész, Thomas Lösché, valamint Horváth-Hegyi Dénest – Horváth Noémi Németországban élő testvérét – illeti a dícséret, akik felhívták rá gyülekezetek, lelkészek figyelmét. Olyannyira, hogy az idej német protestáns egyházi napokon, a május 24–28. között Wittenbergben megrendezendő Kirchentagon külön standon mutathatják be az alkotók az egyedi magyar fejlesztést. Úgy tudni, a német verzió után a finn nyelvű kiadás lesz a következő. De addig is örvendjünk a magyar játéknak, amely az egyik igazán méltó evangélikus kezdeményezése a reformációi emlékének.

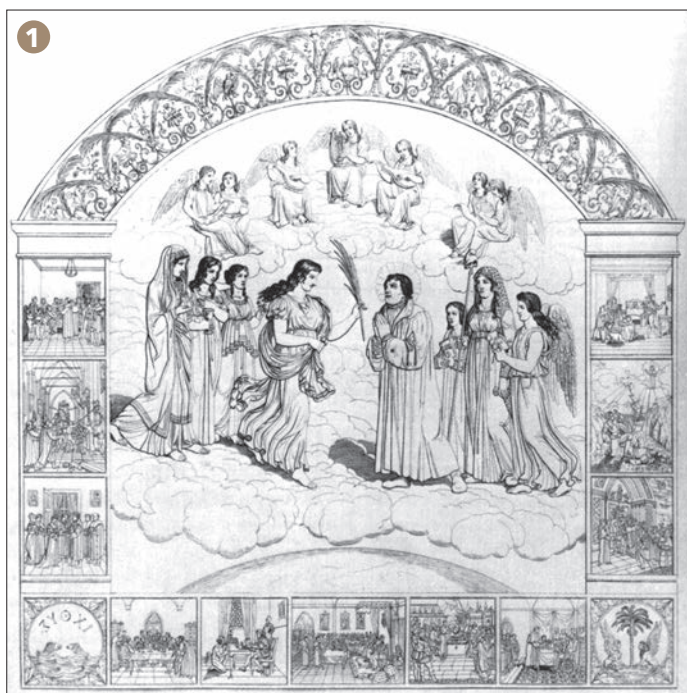
● KÉZDI BEÁTA

A játék jelenleg megrendelhető az interneten, a <http://niniircgames.com/> oldalon, illetve kapható a Huszár Gál könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4.) és a Luther Kiadó könyvesboltjában (1081 Budapest, Kiss József utca 2/a). Ára 5500 forint.

# Lutherland

## Képes jegyzet

Lutherland, azaz Luther-ország a címe és Szász-Anhalt az alcíme a Mitteldeutscher Verlag 2015-ben megjelent, gazdag szöveg- és képanyagot kínáló, tudományos alaposágú, ugyanakkor rendkívül szórakoztató tanulmánykötetének. Most, a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának, egyben Szászország szülöttének, Martin Luthernek a tiszteletére néhány tanulságos képet válogattam össze ennek a könyvnek az anyagából, s ezeket egy-egy kis kommentárral meg is fejeltem.



Johann Erdmann Hummel 1802-es rézmetszete Luther „felmagasztosulását” ábrázolja, emelkedett klasszicista stílusban, a reformáció atyját ezúttal nem csupán angyalok, de leginkább műzsákra emlékeztető, lenge köntösű nőalakok közé telepítve. (1. kép)

A fél évszázaddal korábbi illusztráció Luther Márton összes művei 1752-es hallei kiadásának címlapja, amelyen Wittenberg doktora nem kisebb személyiség társaságában található, mint maga Mózes, természetesen kőtáblástul. (2. kép)

Sokkal kevésbé klasszicizáló, illetve biblikus jellegű, hanem egyértelműen inkább a világi szféra felé mutató a Német vasemberek, ez az első világháborús levelezőlap, amely Márton mestert immáron egyenesen Bismarckkal, a vér és vas emberével állítja párba. Az egyháztörténetet a történelmi aktualitások szolgálatába állító, meglehetősen átlátszó propagandalapocská szerint: „Erős vár a mi Istenünk, mi, németek csak Istent féljük ezen a földön, senki más.” (3. kép)

A másik levelezőlap ugyanennek az olcsó ideológiának a terméke, amely a háború későbbi, Germánia számára már baljósan leszálló ágában, 1917-ben készült. Ezen Luther és Bismarck mellé, mintegy erősítésül, odaszerkesztették szépen Hindenburg tábornagyot is. A lapon olvasható szöveg: „Hozzácsatoltad a birodalomhoz az összes német tartományt. Megalkottad a német nyelvet. Az egyesítő köteleket. Erős kézzel megvédted a művet.” (4. kép)

Az itt felidézett képek voltaképpen annak a jelenségnek az előhírnökei, amely napjainkra sajnálatos módon még inkább felerősödött: a sokszor a jó ízlés határait feszegető, sőt túllépő „lutherizálásé”.

A két első világháborús, Luther munkásságának szakrális tartalmát kíméletlenül félresöpörő levelezőlaphoz képest már kifejezetten szelíd, rokonszenves és civilizált ötletnek számít végül egy 1994-es kiadású dán telefonkártya, amelyen Luther portréja bibliafordítói időszakának helyszíne, a wartburgi vár előterében látható. (5. kép)

Az itt felidézett képek voltaképpen annak a jelenségnek az előhírnökei, amely napjainkra sajnálatos módon még inkább felerősödött: a sokszor a jó ízlés határait feszegető, sőt túllépő „lutherizálásé”, vagyis a reformátoróriás alakjának, arcának, személyiségének olykor már-már mértéktelen kihasználásáé.



Mindezt nem ünneprontásul, bárki kedvét szegni akarván írtam le, illetve illusztráltam, éppen most, minden protestánsok nevezetes emlékévének kezdetén. Céлом csupán az volt, hogy ezzel a pár mondattal és néhány, úgy vélem, nagyon tanulságos képpel mindnyájunkat (természetesen önmagamat is!) arra emlékeztessem: mi, emberek sokszor Isten minden kegyelmét, így akár a reformáció lelki ajándékait is képesek vagyunk hiábavalóvá tenni. Egy nagy ünnepet akár éppen a túlhajtott ünnepléssel, mértéket nem ismerő akarással, bizonyítási szándékkal eltorzítani. Ez pedig – jeles évről lévén szó – ugye, távol legyen? Mint annyi esetben, a kevesebb, a halkabb, az igényesebb most is több lehet!

• PETRŐCZI ÉVA



# Jézus az első!

Beszélgetés Marschalkó Gyula nyugalmazott lelkipásztorral



Marschalkó Gyula lelkész 2016 karácsonyán töltötte be életének kilencvenötödik esztendejét. Különböző történelmi időszakokon átívelő, hosszú élet áll mögötte, amelyben közel hét évtizede hű társa Ani néni. Három gyülekezet lelkészeként szolgált negyvenöt éven keresztül. Nyugdíjasként szülőhelyére, Rákoshegyre vonult vissza, és további húsz évet töltött aktív szolgálatban Budapest XVII. kerületének evangélikusai között.

– Milyen családból indult, és hogyan érintette meg Isten szeretete?

– Hála Istennek, szép családuk volt, vallásos nevelést kaptam. Édesapám pedagógus volt, kántorkodott is. Rákoshegyen a templomépítést is ő irányította. Először tanyán laktunk, majd később Békéscsabán. Ott kezdtem a középiskolai tanulmányaimat, aztán a fasori evangélikus gimnáziumban fejeztem be, mert Budapestre költöztünk. Egy diakonissza rokonom révén kerültem kapcsolatba a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesülettel. Részt vettem Tahiban

egy konferenciájukon, ahol nagyon megérintett a Biblia, és azután kezdtem igazából olvasni, de ez még messze volt a megtérésemtől. Ekkor még nem tudtam, hogy mi lesz belőlem. Megfordult ugyan a fejemben a lelkészség, de azt olyan szent dolognak tartottam, hogy úgy éreztem, én arra nem lennék alkalmas. Három évig vegyésznek tanultam, majd végül eldöntöttem, hogy mégiscsak lelkész leszek. Apám szó nélkül beleegyezett, hogy abbahagyjam a másik egyetemet. Sólyom Jenő, a korábbi, fasori vallásánárom egyengette az utamat a

soproni evangélikus teológiára. Beszámítottak nekem egy évet, úgyhogy három év alatt végeztem el.

– Mi jellemezte ezt a korszakot?

– Ez még a békeidőben volt. Persze háború volt, de akkor mi még nem éreztünk belőle semmit. A teológián még mindig bizonytalankodtam a hitben, csak az utolsó évben jött el a megtérésem ideje. Az lenne a jó, ha mindenki már újjászületett, határozott keresztyén emberként menne a teológiára. Ott inkább a tudománnyal foglalkoznak, nem annyira a lelkiakkal.

– Volt olyan teológustársa, akivel tudták egymást támogatni hitükben?

– Igen! Egy időben például Terray László volt a szobatársam, de lakott még ott néhány fiú, aki a hitben előrehaladottabb volt nálam.

– Lelkészi pályájának kezdetén mi jelentett kihívást?

– Szegeden szolgáltam segédlelkészként 1945-től 1947-ig, és Benkóczy Dániel, az ottani lelkész-esperes éppen beteg volt. Azonnal a mély vízbe kerültem. Ő a betegyából irányított valahogy engem. Az első szolgálatom az volt, hogy egy öngyilkosságot megkísérelt emberhez hívtak a kórházba úrvacsorát adni. Ez az eset engem is megrázott. Az adott biztatást, hogy a kórház főorvosa hangot adott annak, nagyon fontos és jó dolog, hogy az egyház így gondoskodik egy ilyen betegről. Nagy szörvényt volt a gyülekezetnek, kerékpárral közlekedve erőfeszítést igényelt és kihívást jelentett az ellátása. De fiatal voltam, bírtam! Ekkor ismertem meg egy leányt, Szentirmai Annát, akit később feleségül is vettem. A gyűrűnkbe azt írtam: „Jézus az első.” A közös ígénknek 1Jn 1,7-et választottam: „*Ha pedig a világosságban járunk, ahogyan ő maga a világosságban van, akkor közösségünk van egymással, és Jézusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől.*”

– Szolgálatának elején hogyan épült hitében lelkészként?

– Benkóczy Dániel pietista szellemű hívó ember volt, nagyon jó összhang volt köztünk. A gyülekezetben pedig egy száztagú imaközösség működött, ez is sokat lendített az életemen akkor.

– Hogyan élt meg különböző nehéz történelmi helyzeteket?

– A Rákosi- és a Kádár-idők nehezek voltak mindenki számára. Nem álltam be a békepapok sorába, de olyan hős sem voltam, mint például Bolla Árpád vagy Madocsai Miklós. Mindenesetre nagyon örültem, hogy elmúltak ezek az idők. Szeged után kilenc hónapig Kelenföldön segédlelkészkedtem. Ott Kendeh György, aki rendkívül precíz ember, roppant jó főnök volt, minden évben kiadott egy gyülekezeti körlevelet. Mezőhegyesre kerülve én is szerkesztettem ilyen körlevelet, és szét is küldtem. A 121. zsoltár volt az új-évi ige, és azt magyaráztam írásomban, hogy nem tudjuk, mi következik, és Isten kegyelmére hagyatkozunk. Ez a levél aztán eljutott a pártfunkcionáriusokhoz is. Azok feljelentettek engem, hogy én valami politikai változásra várok. Meg kellett jelennem a bíróságon, de kicsit megnyugodtam, amikor láttam, hogy a bírő asztalán még ott áll a feszület. Aztán fel is mentek.

– 1956-ot hogyan élte át?

– 1955-ben kerültem Vecsésre, ahol nyugdíjazásomig szolgáltam. 1956-ban éppen istentiszteletre készültünk a feleségemmel az egyik szórványba kerékpárral, és reggel hallgattuk a rádiót. Nagy Imre arról beszélt, hogy megtámadták az orszá-

got. Hallottuk is az ágyúzást, és nem indultunk el. A következő vasárnap viszont már mentünk, és nem maradtak el az istentiszteletek. Egyszer aztán megjelent nálunk szállást kérve egy fiatal lelkész, Pátkai Róbert. Másnap én vittem az istentiszteletre Ani nénit az egyik biciklin, a másikat Pátkainak adtuk kölcsön. A villamos végállomásánál elváltunk tőle. Angliába emigrált, és később püspök lett ott.

– Milyen szerepet játszott a szolgálatban az imádság?

– Szegeden nagyon imádságos életet éltem. Aztán, amikor már lelkészi szolgálatot végeztem, először Mezőhegyesen hét évig, majd Vecsésen harmincöt évig, a szórvány ellátása és a templomépítések sok időt és energiát felemésztettek. Vecsésen parókiaépítés is zajlott. Mindkét gyülekezetben voltak komoly hívő emberek, velük és sokakkal ma is tartom a kapcsolatot, akkoriban ők adták az imádságos háttérrel a szolgálatomhoz. Az imádság át kell, hogy járja az egész szolgálatra készülést és a prédikálást.

– Mi az ideális, az „igazi” lelkészi szolgálat tartalma?

– Azon munkálkodni, hogy az emberek hitre és üdvösségre jussanak, és hogy Jézus legyen a szolgálat központjában. Céltudatosan hitben nagykorúvá kell nevelni a gyülekezet tagjait. Érezze minden-

ki, hogy személyesen szólítja meg az ige-hirdetés. A prédikáció ne ismeretközlés legyen, hanem hitre indítás és egyben a hitben továbbindítás is.

– Mi ebben a Biblia szerepe?

– A Bibliát sokan elavult könyvnek tartják. Én pedig úgy gondolom, hogy aki naponta nem olvas Bibliát, az aligha nevezhető igazi, felnőtt keresztyénnek. Az ige örök, és mindig Jézust kell benne keresni. Lelkészként meg kell hallanom, hogyan szól először hozzám, amikor készülök az ige-hirdetésre, és hogyan szólhat aztán rajtam keresztül az emberekhez. De csak nagy szeretettel lehet vezetni, tanítani a gyülekezetet. Tudnom kell, hogy ezek az emberek hozzám nagyon-nagyon közel állnak.

– Kilencvenötödik életévét elhagyva hogyan tekint előre a maga és egyháza jövőjével kapcsolatban?

– Nagyon előre kell néznünk! Én úgy hiszem, hogy Jézus eljövetele közel van, és erre felkészülni elsődrendű feladatunk. Addig is az igében és az imádságban megvan az Úrral a kapcsolatunk. Emellett állandóan imádkozunk az ébredésért. Evangélikus egyházunk hivatása az, hogy ébresztő legyen, és Isten lelkének az erejével hirdesse az igét. Így neveljen kicsiket, nagyokat.

● ERDÉSNÉ KÁRPÁTI JUDIT





FOTÓK: MDR / FABIAN BRENNER







**Fabiny Tamás**  
püspök  
Északi Evangélikus Egyházkerület

# Talpra, Luther!

**A**kép Luther szülővárosában, Eislebenben készült. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára felújították a belvárost, és ennek keretében Luther szobrát is elvitték egy időre. Jó ügy érdekében cselekedtek. Őszintén szólva azért nem szép látvány a reformátor nyakára vetett kötél. Ez a magyar közterekről eltávolított Lenin-szobrok esetében sem tetszett.

A fotó több asszociációt is megenged. A daru és a hevederek segítségével a talpára állítják a szobrot. Talpra, Luther! Ezt nem úgy értem, ahogy annak idején Marx mondta Hegelről, hogy őt a feje tetejéről a talpára kéne állítani. (Cseh Tamástól és Bereményi Gézától is ismerhetjük a világnézeti kluboknak ezt a nekibuzdulását, passzolj még egy cigarettát.) Azt sem gondolom, hogy Engelsnek a létező szocializmusban sokat idézett osztályharcos értékelése lenne az a tájékozdási pont, amelyhez képest Luthert ma el kell helyeznünk valahogy. (Ismét egy kis múltidézés: hogy megdicsérne engem az Állami Egyházügyi Hivatal: egyetlen cikkben néven neveztem a nagy triász mindhárom tagját: Marxot, Engelst és Lenint.)

Annak érdekében, hogy megőrizzük Luthert – immár persze nem a szobrot, hanem az ő teológiai, szellemi és lelki örökségét –, alkalomadtán bizonyos átépítésre, rekonstrukcióra van szükség.

De a ködös félmúltból (félt múltból?) jöjünk vissza a jelenbe. A kép jól szemlélteti egyházkerületünk jelmondatát: „Conservando et renovando”, vagyis egyszerre kell szolgálnunk a megőrzést és a megújulást. Annak érdekében, hogy megőrizzük Luthert – immár persze nem a szobrot, hanem az ő teológiai, szellemi és lelki örökségét –, alkalomadtán bizonyos átépítésre, rekonstrukcióra van szükség. Ez azt is jelenti, hogy sok mindent le kell tisztítani Lutherről. Azt a piszkot és port, amely egyrészt már az ő életében, másrészt a későbbiekben ráakódott. Egy ilyen lecsutakolás talán magának Luthernek is jólesik, és újra frissen tudja igehirdető és egyházszervező munkáját végezni.

Luthert a 21. század közterein, egyházi és világi nyilvánosságában kell elhelyeznünk. Tudnunk kell azonban, milyen veszélyeket rejt magában, ha benne csak a szobrot látjuk. Emeletnyi emlékművet. Nagyon szeretem Reményik Sándor költészetét, de én Lutherral kapcsolatban nem írnék ilyen im-

peratívuszt: „Jertek, kapaszkodjunk az óriásba!” (Az óriás) 1983-ban örültem annak, hogy Lux Elek torzóként maradt alkotását – amely addig a Deák téri templom udvarán állt – kiegészítették, és az akkori Evangélikus Teológiai Akadémia kertjében felállították. A méreteket azonban nyomasztónak érzem.

Budapesten a Rákóczi úti Luther-ház homlokzatán is áll egy jókora Luther-szobor. Szegény aligha boldog, hogy templomlátogatók helyett edzőterembe érkezőket kell látnia. Ma már alig tud valaki arról, hogy 1938-ban Amerigo Tot is pályázott egy Luther-alkotással, ám a nagyerdemű zsűri figyelemre sem méltatta terveit. (Ugyanígy járt József Attila, amikor az *Erős vár a mi Istenünk* fordítását a bírálóbizottság a „futottak még” kategóriába sorolta.) Néhány évtizede még megvolt Amerigo Tot markáns szobortervének legalább a makkja. Érdemes eljátszani a gondolattal, hogy a lelliismeret-furdalásos utókor valahol mégis felállítja ezt a szobrot.

Nemcsak az eislebeni emlékmű újult meg, hanem a wittenbergi főtér emblematis Luther- és Melanchthon-szobra is. Amikor hirtelen üres lett a tér, egy teológus amolyan médiaheccel ötszáz kicsi színes műanyag szobrot állított Wittenberg központjába. Azt akarta, hogy Lutherra újra csodálkozzanak rá, ő újra okozzon meglepetést. No, meg feltette azt a kérdést is, hogy a sajnálatosan elvilágiasodott Wittenbergben akad-e ma még ötszáz evangélikus, akik egy-egy szobor mellé állnak...

Azóta helyükre kerültek a szobrok. Luther ott áll Eislebenben és Wittenbergben.

„Állj a lábadra!” – az elmúlt év októberében ez volt az országos evangelizáció mottója. „Állj a lábadra!” – novemberben az egyházkerületi közgyűlésen idéztük újfent ezt a mondatot. Azt értettük rajta, hogy gyülekezeteinknek és egyházunk egészének sok erőfeszítés árán, külsőleg és belsőleg megerősödve meg kellene állnia a maga lábán. Politikai, anyagi és egyéb függőség helyett a lutheri örökséghez méltóan kell törekednünk az autonómiára és a nagykorúságra. Új gyülekezetek plántálásával olyan helyen is meg szeretnénk vetni a lábunkat, ahol eddig érdemben nem voltunk jelen.

Január 28-án a gyülekezeti elnökségek aszódi találkozáját tartottuk az „Állj a lábadra!” mottó segítségével. Erről szóltak az igei alkalmak, a fórum és a csoportos beszélgetések.

Nézzük figyelmesen a terek és parkok Luther-szobrait. Hátha megmozdulnak. Egyikük-másikuk talán meg is szólal, és ezt mondja: „Én itt állok, másként nem tehetek.” De azt szeretném, hogy a gyülekezetek is megálljanak a maguk lábán, és a hívek is végre megmozduljanak. ●

# Gazdag emlékévre készülnek Erdélyben és a Partiumban

**Az ország jelenlegi határain túl is eseménydús évnak néz elébe a református, az evangélikus-lutheránus és az unitárius egyház. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója alkalmából a közös és az egyéni programokra is várják az érdeklődőket.**

**E**rdély-szerre több száz rendezvényt szerveznek az ötszázadik évforduló alkalmából meghirdetett 2017-es emlékéven, amelynek megnyitóját az Erdélyi Református Egyházkerület az *Égjen a láng* keresztyén zenei fesztivál keretében január 14-én a marosvásárhelyi Kultúrpalotában tartotta.

## Felújítják a Protestáns Teológiai Intézetet

Ballai Zoltán Ferenc, az Erdélyi Református Egyházkerület tanácsosa kifejtette: a Kárpát-medence mind a tíz református egyházkerülete, köztük a két romániai is készül önálló és közös programokra, megemlékezésekre. Ezeknek egy része egymáshoz kapcsolódik, ugyanakkor arra is figyeltek, hogy ne szervezzenek egy időben több rendezvényt, hanem inkább minél több eseményen való részvételre buzdítsák az érintetteket.

Kiemelt eseménynek számít az ünnepi közgyűlés, a nyár folyamán tartandó jubileumi lelkézszentelés, illetve a lelkészi eskük ünnepélyes megerősítése, szeptemberben pedig Kolozsváron átadják a felújított Protestáns Teológiai Intézet, valamint további öt tanintézet korszerűsített épületét. A kincses városban avatják fel az emlékévként Szász Domokos református püspök szobrát, a Bocskai téri Erdélyi Református Múzeumban pedig a reformációról szóló kiállítást lehet majd megtekinteni. Ezenkívül közös ünnepi zsinatra készül a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház, valamint a két romá-



A kolozsvári evangélikus templom

niai, az Erdélyi és a Királyhágómelléki Református Egyházkerület – a rendezvény időpontjáról még egyeztetnek.

## Támogatási pályázatot hirdetnek

A tervek szerint egész Romániában óriásplakátokon két nyelven hirdetik majd Luther Márton kilencvenöt tételét, bibliai igével alátámasztva. Ballai Zoltán Ferenc arról is beszámolt, hogy az 1896-os magyarországi erdőtörvény rendelkezéseinek mintájára minden közösségben – a lehetőségekhez mérten – ötszáz, ötven vagy legalább öt gyümölcs- vagy más típusú fát ültetnek, és ezzel megvalósulna a gyülekezeti földek erdősítése is.

A Partiumban is gazdag évnak néznek elébe: a Királyhágómelléki Református Egyházkerület mind a kilenc egyházmegyéje külön-külön is szervez megemlékezéseket. Többségükben egy-egy, a reformációhoz kötődő történelmi személyiség előtt tisztelegnek. A nagykarolyiak például Károli Gáspár bibliafordítója, az erdődiek a reformációt először elfogadó és felpártoló főúrra, Drágffy Gáspárra emlékeznek, és emléket tartanak Kölcsey

Ferenc tiszteletére is – tudtuk meg Csúry István püspöktől.

Kiemelt rendezvénynek számít a magyar református egység napja, amelyet idén Nagyváradon ünnepelnek meg.

## A múltra emlékeznek, a jövőre is gondolnak

Csúry István hangsúlyozta: nem tagadják meg a római katolikus örökséget, hisznek az egyetemes anyaszentegyházban, éppen ezért a rendezvények központi gondolata az *„örizd a várat”* (Náh 2,1; Károli-fordítás). Ezzel egyrészt a múltra utalnak, Szent István és Szent László örökségére, illetve az ötszáz évvel ezelőtti eseményekre, de arra is felhívják a figyelmet, hogy a jövőért felelősséggel tartozunk. A püspök arra is kitért: Szatmár környékén az elmúlt időszakban négy középkori templomot restauráltak, a projektet Nagyvárad felé haladva folytatják, a műemlék-felújítás így az emlékévként lesz. Hozzátette: az emlékévként záró rendezvényt október 31-én Budapesten tartják, az egyházkerületnek ugyanakkor mind a háromszáz gyülekezete saját ünnepséget szervez.

A Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház előadásokat, szimpóziumokat, ifjúsági rendezvényeket rendez, valamint tematikus könyveket is kiad az emlékévként keretében – nyilatkozta Fejér Olivér püspöki titkár. A gyülekezetek egyenként is gazdag programkínálattal készülnek. Az ötszázadik évforduló témájára fűzik fel az évi közgyűléseket, a három egyházmegye pedig közösen szervez többnapos találkozót Brassó környékén. A nyári országos ifjúsági táborban a reformáció lesz a téma, amelyet felszabadultabb, kötetlenebb megközelítésben taglalnak.

Fejér Olivér rámutatott: erre az évre tervezik a liturgia megreformálását, és az énekeskönyvet is megújítják év végéig. A záróünnepséget az északnémet, a dán, a szlovák és a magyarországi testvéregyházakkal az adventi időszakban Kolozsváron szervezik meg.

● BÍRÓ BLANKA

Forrás: kronika.ro

# Mindig közelebb ahhoz, ami összekezd

Interjú Fischl Vilmos MEÖT-főtitkárral

– Mikor indult el az ökumenikus imahét kezdeményezése?

– Egy pünkösdi mozgalom 1740-ben Skóciában vetette fel a gondolatot, de szervezett formában csak 1968 óta tartják meg az imahetet. Magyarországon szinte csak a rendszerváltoztatás után kezdtek el foglalkozni ezzel a kezdeményezéssel, előtte csak az állam szigorú felügyelete alatt működtek az egyházak, és a hatalom persze nem tartotta kívánatosnak a felekezetek közeledését. Idén a német testvérek készítettek el az imaheti füzetet, jövőre pedig a karibi térségben tevékenykedő ökumenikus tanácsra és a katolikus egyházra hárul ez a feladat. 2018-ban *Jézus főpapi imádsága, János evangéliumának 17. fejezete* adja majd a felekezetközi együttlétek központi gondolatát.

– A kereszténység történetére, eltekintve az egészen korai időszakról, inkább a széttartás, mintsem az egyetértés a jellemző. Májig leginkább a különbözőségek alapján határozzuk meg magunkat. Ehhez képest mit adhat az ökumenikus mozgalom?

– Az ökumené szó azt jelenti, hogy lakott föld, vagyis az azonosságok keresésének gondolata egyetemes, kiterjed az egész világra. Jézus a már említett főpapi imájában kijelenti, hogy „mindnyájan egyek legyünk” [Jn 17,21]. Ez a sarokköve az ökumené gondolatának! Magyarországon már 1943-ban megalakult az ökumenikus tanács, s ezzel a magyar reformátusok és evangélikusok utat mutattak az egész keresztény világnak. A mozgalom egyik legfontosabb rendezvénye máig az imahét, de időről időre szervezünk egy-egy konkrét témára felfűzött ökumenikus alkalmat is. Ilyen volt például két évvel ezelőtt az üldözött keresztényekért tartott közös istentisztelet. De hagyományosan összegyűlekezünk minden augusztus 19-én, és közösen adunk hálát az államalapításért. Ezzel is kifejezzük, hogy augusztus 20. nem kizárólag katolikus ünnep, amit egyébként az is jelez, hogy Erdő Péter bíboros úr is részt szokott venni az ökumenikus alkalmakon. ►

**Az ökumenikus imahét végeztével a keresztény felekezetek és persze más világvallások közötti láthatatlan, de nagyon is időtálló határok lebontásáról kérdeztük Fischl Vilmos evangélikus lelkészt, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) nemrégiben újraválasztott főtitkárát. És persze szót ejtettünk a valóságos határokról is, amelyeken keresztül a hatalmi és katonai konfliktusokkal terhes közel-keleti térségből tömegek próbálnak átjutni az ígéret földjének látszó Európába, hol törvényes, hol pedig törvénytelen eszközökkel.**



Ezek persze csak kiragadott példák, a tanács tevékenysége a tudományos munkától a konkrét felekezeti problémák megoldásáig terjedően igen sokrétű.

– A fiatalok ma már határok nélküli kulturális-információs térben nőnek fel, az idősebbek pedig még emlékezhetnek olyan zord időkre, amikor az egyik ember a fenyegetettségében végképp rászorult a másiknak a segítségére, függetlenül attól, hogy hová jártak imádkozni. Érzékelhető az, hogy manapság az ökumenikus alkalmak mely korosztályokat érintik meg inkább?

– Nem hiszem, hogy ezt így el lehetne különíteni. Tapasztalataim szerint minden korosztály jelen van az ökumenikus alkalmakon. Sőt katolikus testvéreink is mind gyakrabban felbukkannak közöttünk, még akkor is, ha ők csak megfigyelői státuszban vesznek részt a MEÖT munkájában. Legalább hétszáz-nyolcszáz ember jött el az idei Kálvin téri istentiszteletre, s tavaly a Deák téren sem voltunk kevesebben! Ha értelmes üzenetet tudunk küldeni, akkor az célba ér.

– Európa vezető országaiban heterogén összetételű társadalmak élnek. Csak két példát említek: Franciaországban a népesség jelentős számarányát képviselő muszlim vallásúak az egykori gyarmatbirodalom területéről származnak, Németország befogadó politikája pedig kifejezetten vonzza a különféle felekezetekhez tartozó bevándorlókat. Csak a zsidó-keresztény gyökerű feleke-

zetek tagjait igyekeznek egymáshoz közelíteni az ökumenikus mozgalom?

– Magyarországon más az ökumené kulturális és vallási háttere, mint Nyugat-Európában. Hazánkban huszonötezer muszlim él, Csehországban tízezer, Szlovákiában négyezer, Lengyelországban húszezer, Romániában hetvenháromezer, vagyis Kelet-Közép-Európának több mint százharmincezer muszlim lakosa van. Ehhez képest Nyugat-Európa ma mintegy negyvenkétmillió muszlim otthona, vagyis a két régiót ebből a szempontból nem lehet összehasonlítani. A MEÖT egyik bizottsága, a vallásközi és dialógusbizottság éppen a nem Szentháromság-hívó, ugyanakkor világvallásnak számító felekezetekkel való kapcsolattartást igyekeznek erősíteni. Aktív párbeszédet folytatunk például a hazai Krisna-tudatú közösséggel, de ugyanígy a Magyarországon működő mindkét muszlim közösséggel is. Ez utóbbi kapcsolat például azért is fontos, mert a manapság konfliktusokkal és problémákkal terhes iszlám-keresztény viszony szempontjából fontos ügyekben kiadott közös állásfoglalásainkat ma már a súlyán értékeli a sajtó, a közvélemény. Minden évben egyszer részt veszünk a magyarországi muszlimok pénteki imaalkalmán. Mi nem szőnyegen térdelünk, hanem széken ülünk, és így folyik a beszélgetés. Ettől ők még nem lesznek-lehetnek tagjai a MEÖT-nek, nem imádkozunk közösen az ökumenikus imahét alkalmain. Hadd tegyem hozzá: úgy, mint manapság Németországban. Mi még nem tartunk itt.

– Ön örülne annak, ha már itt tartanánk?

– A magyar társadalom még nem érett erre, de nem tartom lehetetlennek, hogy ez bekövetkezzen.

– A svédországi Lundban a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának nyitányán a Lutheránus Világszövetség vezetői már tudtak közösen imádkozni Ferenc pápával és a katolikus testvérekkel, bár az úrvacsorai közösség még nem valósult meg. Úgy tudom, ez nem rajtunk, evangélikusokon múlik. Lehetségesnek tartja, hogy erre is sor kerül majd?

– A közeledés örvendetes, mindent meg kell tennünk azért, hogy a folyamat eredményes legyen. Nem gondolom, hogy még idén, vagyis az emlékévben sor kerül a közös úrvacsorára, hiszen ezzel kapcsolatban számtalan teológiai kérdés vár még tisztázásra. A viták lezárására az elmúlt fél évezred még nem volt elég, de az irány szerintem jó, a közeledést támogatnunk kell. Remélem, hogy a közös úrvacsora még a mi életünkben megvalósul.

– A közel-keleti válság újra szomorú értelmet és aktualitást adott a már-már elfeledett kifejezésnek, a keresztényüldözésnek. Az egyházaknak nincsenek földi seregeik, annak idején Sztálin is fitymálóan kérte számon a pápa nem létező hadosztályait... És hol van ma már a sztálini önkényuralmi rendszer?! Az ökumenikus mozgalmak mit tehetnek azért, hogy a válságövezetekben általában a világban visszaszoruljon a keresztények üldözése?

– A kommunista diktatúrában mi, magyarok is vastagon megtapasztalhattuk a keresztényüldözés gyötrelmeit, a titkoszolgálati bomlasztástól egészen a Gulag-táborokba való deportálásokig. Ehhez képest a Közel-Keleten egészen a jelenlegi válságfolyamatok megindulásáig békében éltek egymás mellett a keresztények és a muszlimok. A jordániai Ammánban egy keskeny utca választja el egymástól a katolikus katedrális és a mecsetet, de nem volt más a helyzet Libanonban vagy éppen Irakban sem. És persze gondoljunk arra, hogy a kereszténység ezer szállal kapcsolódik a mai Szíria területének múltjához. És ha már a kommunizmust említettük, látnunk kell azt is, hogy a közel-keleti vallásbéke, a felekezetek harmonikus együttélése erős önkényuralmi rendszerek által uralt társadalmakban valósult meg. Gondoljunk csak Szaddám Huszein vagy éppen Aszad szíriai elnök politikai rezsimjére!



FOTÓ: IRIBNEWS.IR

Szíriai menekültek Törökországban

A törzsi szerveződésre épülő társadalmakban nem bizonyult sikeresnek az amerikai demokrácia exportja, az arab tavasz mozgalmi szétzilálták a hagyományos szerveződésű közel-keleti társadalmak szerkezetét, s ennek helyét a pusztító anarchia foglalta el. Nem állítom, hogy a diktatúra jó társadalmi berendezkedés, de hogy a világnak azon a vidékén a klasszikus nyugati típusú demokrácia nem működik, abban biztos vagyok. Az autokráciát soha el nem biztosító orosz nagyhatalmi logika jelenleg azért támogatja Szíriában a még így-úgy működő, kétségtelenül diktatórikus eszközökkel kormányzó hatalmi csoportot, mert a rendet pártolja. A rend felbomlását pedig mások mellett a térségben élő keresztények is súlyosan megszenvedik. A magyar kormány létrehozta az üldözött keresztények megsegítéséért felelős helyettes államtitkárságot, ami Európában egyedülálló kezdeményezés. Nemrégiben meghívták Magyarországra III. Ignác József antiochiai szír katolikus pátriárkát, aki a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen tartott előadásában azt kérte, hogy a nyugati világ minden erejével segítse a fenyegetett, üldözött szíriai keresztényeket. A Damaszkuszban élő főpap kárhóztatta a menekülteket hiú reményekkel Európába csábító német politikát, s azt állította, hogy a törökországi táborokban élő két és fél millió, a Libanonban élő kétmillió és a Jordániában élő másfél millió szír menekült többsége a helyzet rendezése után vissza akar térni hazájába, mert oda kötik vallási és kulturális gyökerei. Jártam libanoni menekülttáborban, és tudom, hogy Kölnben vagy Stockholmban jobb élni, mint egy sivatagi sátorvárosban. De erős érv az, hogy Libanonból vagy éppen Jordániából előbb hazatérnek majd a szírek, mint Nyugat-Európából. És végül is az a cél, hogy a közel-keleti helyzet rendezése után újra működő, létező társadalmak jöjjenek ott létre. A helyettes államtitkárság mellett működő szervezet a konferenciák szervezésén túl ösztöndíjakkal támogathatja az üldözött és hazájukba visszatérni kívánó fiatalok képzését, magyar állami forrásból iskolákat állíthat helyre a válság-övezetben, s szükség esetén akár üldözött, közvetlen életveszélyben lévő keresztény közösségeket telepíthet át Magyarországra. Az ökumenikus mozgalom tagjainak nincsenek fegyverei, mi csak a tudatformálásban, a gondolatok, ötletek áramoltatásában vehetünk részt.

– A kerítések és az adminisztratív intézkedések ellenére menekültek soka-



FOTÓ: MÓCS

*A karakoshi Szent Mária-templom belsejében jól láthatók a pusztítás nyomai*

sága éri el Európát, és ez a tendencia a közeli jövőben aligha fog változni. Az ökumenikus gondolat felől hogyan lehet megközelíteni a menekültkérdést? Az imahéten központi szerepet kapott kiengesztelő gondolata hogyan illeszkedik a menekültek befogadásához vagy éppen kirekesztéséhez, illetve az állami szuverenitáshoz és a biztonság-hoz?

– Keresztény ember nem mondhat mást, mint azt, hogy az ínséget szenvedő embertársunkon, testvérünkön segítenünk kell! Ugyanakkor nem feladatunk az állami szuverenitást és a nemzetbiztonságot érintő döntések, intézkedések meghozatala. Ha valaki üldöztetésére hivatkozva érkezik meg hozzánk, de nem működik együtt a hatóságokkal, megsemmisíti az iratait, nem ad ujjlenyomatot, hanem csak országunkon átutazva akarja elérni a célját, azt jogi értelemben nehéz valós menekülőnek tekinteni. Nyilván nem az evangélikus egyház feladata megítélni azt, hogy egy adott személy befogadása vagy éppen átengedése jelent-e biztonsági fenyegetést, vagy sem, de nem vitathatjuk el azoknak a döntési jogát, akik az állami szuverenitás megőrzéséért és a nemzetbiztonság fenntartásáért felelősek. Mindenki végezze a maga dolgát a maga eszközeivel. Nekünk, evangélikusoknak, keresztények-

nek a lelkiismeretünkkel és persze az Úristennel kell elszámolnunk. Úgy gondolom, hogy ezzel egyelőre nincs probléma.

– Nemrégiben kitüntették a tiszteletbeli lovagi tisztikereszttel. Mivel indokolták a döntést?

– Ezt az elismerést az osztrák tábornokok tanácsa ítéli oda. 2016-ban négy magyart tüntettek ki vele, mert a tanács úgy ítélte meg, hogy Magyarország a határainak a megvédésével Ausztriát is megővta. Az én esetemben a nemzetközi tevékenységgel indokolták a döntést.

– Öt évre újraválasztották a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtájkári tisztségére. Mivel lenne elégedett a következő ciklus végén?

– Tovább szeretném erősíteni nemzetközi kapcsolatainkat például az Egyházak Világtanácsával vagy éppen az Európai Egyházak Konferenciájával, ahogyan tettem ezt az elmúlt öt évben is. Ha sikerül a MEÖT-öt közelebb vinni ehhez a két szervezethez, és sikerül jobban megértetni a partnerszervezetekkel a régiókban általában megfogalmazódó teológiai, társadalmi kérdéseket, akkor ez reményeim szerint támogathatja az ökumené ügyét, s a különbözőség hangsúlyozása helyett tényleg közelebb juthatunk ahhoz, ami összeköt.

● ILLISZ L. LÁSZLÓ



Gáncs Péter elnök-püspök a Budapest-Kálvin téri református templomban tartott országos nyitó istentiszteleten

FOTÓ: KISS TAMÁS



A pannonhalmi bazilikában január 19-én tartott Károly evangélikus lelkész volt

# Ökumenikus imahét a reformáció emlékévében



A Miskolci Egyetem díszaulájában dr. Fabiny Tamás püspök volt az evangélikus igehirdető az egyetemi lelkészség kiemelt alkalmán

FOTÓ: GERLAI-NAGY HELGA

Az országos nyitó istentiszteleten a lundi liturgia elemeinek felhasználásával, másutt az idei tematikát kidolgozó német közösség által ajánlott liturgia jegyében zajlottak január 15–22. között a Krisztus-hívők egységéért szervezett ökumenikus imahét alkalmai. A nyolc nap során a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkészi vezetői is több helyütt szolgáltak, Szarvason pedig – a héten összegyűlt adományok felhasználásával – ételosztás egészítette ki a záróalkalmat.

(A képek forrása: [Evangélikus.hu](http://Evangélikus.hu))



ökumenikus vesperás igehirdetője Hafenscher

FOTÓ: MENYES GYULA

Négy felekezet lelkészi vezetője – köztük Szemerei János evangélikus püspök – szolgált az esztergomi Szent Ignác-plébániatemplomban

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA



Január 22-én Szarvason, az Ótemplomi Gyülekezeti Házban tartott istentisztelet után kezdődött az evangélikusok szervezte ételosztás. Alig huszonöt perc alatt az utolsó adag babgulyás is elfogyott a négyszáz literes üstökből

FOTÓ: OTEPLOM.LUTHERAN.HU



# A kereszt realitásában

„És ki segít már, ha ő sem segít?”

Budán, a Hegyalja út és a Lejtő út kereszteződésében, az autóbusz-megálló közelében egy útszéli kereszt hívja fel magára a figyelmet. Hosszú idő óta a farkasrétek kedves emlékhelye. A természet és az időjárás azonban ezt a keresztet sem kímélte, restaurálni kellett. A hívek közadakozásából újjították fel néhány éve. A megszépült kereszt azóta újfent hirdeti ezen a forgalmas helyen, hogy „az ember itt a földön nem is annyira lépésről lépésre, mint inkább kereszttről keresztre száll”.

**A**néprajzkutató Bálint Sándor figyelmeztet bennünket arra, hogy a keresztet – Krisztus halál feletti győzelmének a szimbólumai – a népi vallásosság jeleiként tűntek fel a falvak határában, útkereszteződésekben, ahol mindenféle rossz ember leselkedett a jámbor polgárokra. A kereszt láttán a férfiember megemelte a kalapját, a katolikus asszony nép keresztet vetett, és egy rövid imát mormolt.

A legkorábbi ilyen magyar emlék a 13. századból való: a Sopronból Balfra vezető





FOTÓ: KISS TAMÁS

út mentén áll a Pihenőkereszt. A folklór részeként az emlékállítás a 19. században teljesedett ki, amikor a hétvégeken virágot helyeztek el az út menti feszületnél, a búcsúk alkalmával pedig lefestették. A falukat járó fotóművész, Móser Zoltán szerint elsősorban a Palócföldön és Göcsejben, Erdélyben pedig a székelyeknél – például Korondon – állították a legtöbb keresztet. Útkeresztzördésekben és a falvak határában. Pléhből, kőből és fából készült a legtöbb Krisztus, amelyet aztán a kommunizmus éveiben eltűntettek, s a földdel tettek egyenlővé. 1989-től, a rendszerváltozást követően kezdték ismét visszaállítani őket.

A fővárosban aránylag kevés az útszéli kereszt. Az egyik legismertebb Budán, a Hegyalja út és a Lejtő út kereszteződésénél található. Gyakran járok arra felé, és örömmel konstátálom, hogy mindig van a tövében élő virág. Kiderült, hogy a kereszt mögötti ház egyik lakója gondját is viseli,

és sosem hagyja magára. Milyen szép vállalás! A kivételes figyelem példája. Pusztai Sándor leányfalui pap költő mondta egy interjúban: „Miért tesznek virágot a sírra? Hogy ne fázzon a halott.” Mondhatta volna: „Miért helyeznek virágot a kereszt tövébe? Hogy naponta emlékezzünk a megváltásra.”

A szóban forgó helyen valamikor szőlőhegy volt, de ma már ennek semmi nyoma. Legfeljebb a Hegyalja út elnevezése utal rá. A keresztet valószínűleg az első világháború után állították, de erről nem maradt fenn írásos nyom. Amikor a restaurátorok 2004-ben lebontották az emlékművet, a következő szöveggel szembeültek: „Isten dicsőségére emelte megalakulása alkalmával a farkasréti római katolikus egyházközség 1946. október 10-én.” Az egyházközség alapító okiratába azonban csak 1948-ban jegyeztetett be. Amikor megindult a környéken az autóbussz közlekedés, a megálló a Kereszt elnevezést kapta, pontosabban hívők és nem hívők csak így emlegették: „A keresztnél.”

A restaurálás kezdeményezője Szalay Etelka tanárnő volt, aki Simó József építésmérnököt és Madarassy István ötvös-szobrászművészt nyerte meg az ügynek; csatlakozott még a szervezőkhöz Péter Zsuzsa doktor is. De például a sashegyi mészkőből készült lábazatot Tarnai László és családja állította helyre.

Juhász Gyula *A tápai Krisztus* című versében olvashatjuk:

*Az ország útján függ, s a földre néz,  
Arcán szelíd mosoly a szenvedés.*

*A falu népét nézi csöndesen,  
Amint ballagva munkába megyen.*

[...] És ki segít már, ha ő sem segít?

Az útszéli kereszt átvitt értelemben is megálló. Jókai Anna vallotta tavaly karácsonyi interjújában: „...a szakrális igazság ismerete vagy legalább kutatása nélkül kátyúba ragadhat az emberiség. Az út a vízszintestől a függőlegesbe kell, hogy vezessen.” Erre rímelnék Pilinszky János sorai: „Egy ember élete, életünk, kívülről nézve vízszintes vonalnak hat, mely a születés pillanatától a sírig ér. Életünk valószínű realitása azonban a magasság és mélység függőleges síkján zajlik le, pontosabban: egyszerre a két síkon, vagyis a »kereszt realitásában«.”

Az ember földi mennyországra és földi pokolra kárhoztatott. Akhilleusz, a legnagyobb görög hős könnyen lehetett bá-

tor: születésekor anyja bemártotta a Styx vizébe, és ily módon sértetlenné vált. A mai halandó csak remélheti, hogy sértetlenül lehet bátor. Miközben életének vízszintes vonalán halad, magasság és mélység realitásában szenved végig a felismerés, az igazság, az öröm vagy a fájdalom ellentmondásait.

A jel, a szimbólum számomra egyértelmű: „a kereszt realitásában” zajlik az életünk, és minden embernek van keresztje. Akár evangélikus hitvallással tekint rá, akár nem. És mindenki cipeli a saját keresztjét. Jókai Anna mondja másutt: „A batyut vinni kell, azt nem lehet letenni, mert akkor elveszíted a lényegét. Ez a kereszt.”

Ha értelmesen akarunk élni, meg kell tanulnunk különbséget tenni a lényeges és a lényegtelen között. Mindenkiel mindenféle dolog történik – legalábbis történhet. Magunk döntünk, és döntésünkben szabadabbak vagyunk, mint gondolnánk. Kevés dolog számít túl sokat, és még kevesebb számít egyáltalán. Bármilyen különösnek tűnik, az emberek úgy hozzák meg döntéseiket, mintha az idő visszafelé haladna. Abban a szilárd hitben tervezik a jövőjüket, hogy pontosan úgy folyik majd tovább az idő, ahogy eladdig. Pedig egyre változik, és egyre kevesebb. A kereszt figyelmeztet bennünket arra is: ne hagyjuk, hogy a tegnapi túl sokat raboljon el a mindennapjainktól, a mábóll!

Pilinszky így fogalmaz: „»A többi néma csend« – vallotta Hamlet. [...] A többi: a kereszt, minden ellentmondás fölülmúlása, végleges elnémulása. Végre és végül a béke – mindennel és mindenkiel.”

A Hegyalja út és a Lejtő út rejtett szegletében mindennapi életünk viharaira is emlékeztet egy vörös fenyőfából készült kereszt, rajta a názáreti Jézussal, aki örökös testközélben van, mindig és mindenütt velünk. Ott van a reggeli induláskor és az esti hazaérkezéskor. A kihalt tereken és a csendes utakon. Amikor botorkálunk, és amikor ujjongunk. Gondoljunk arra, hogy egy megemelt kalap, egy főhajtás, egy rövid ima itt a Hegyalja út és a Lejtő út kereszteződésében olyan fogódzó a hétköznapokban, amely a legtisztább erő az alkonyatban.

Ahogy Wass Albert is megénekelte a *Prófétafa* című versében:

*[...] de azért mégis áll.  
Fennszóval hirdeti, hogy nincs halál,  
csupán az élet színe-változása.*

# Hit és nemzet

## Beszélgetés Szeverényi Jánossal

**A Krónika evangélikus hírlevél „mellékleteként” lapunk előfizetőihez is rendszeresen eljutó Híd missziói magazin legutóbbi, 2016/4. száma a nemzet fogalmát vizsgálta, természetesen keresztény szemmel. A drámai társadalmi világmozgások időszakában talán nem meglepő, hogy ez a tematikus lapszám szokatlanul élénk visszhangot keltett. A következő interjúban a Híd magazin főszerkesztője, Szeverényi János, egyházunk országos missziói lelkésze foglal állást néhány konkrét kérdésben.**

– A nemzettel foglalkozó számot imádsággal kezdte: megköszönte Istennek a történelmi leckéket is. Vele hozza kapcsolatba történelmünk fájó pontjait?

– Fontos, hogy tudjunk imádkozni nemzetünkért, és Istennel tudjuk megbeszélni ezeket a dolgokat is, aki a nemzetek vezetője, „a királyok királya”, aki látja és tudja mindazt, ami a földön történik. Magyar népünk, ahogy más nemzetek is, több alkalommal eltért Isten törvényétől. Vétkeztünk magunk ellen is, a környező népek ellen is, és Isten megengedett következményeket az életünkben. Ezzel a kijelentéssel persze óvatosan kell bánnunk, de például pont a reformáció idején, amikor a török lerohanta Magyarországot, Luthernek is voltak ilyen gondolatai, vagyis hogy Isten a törökkel bünteti az istentelenné vált Európát. Ebben az imában azt köszönjük meg, hogy Isten nem hagy el bennünket, józanít, erősít. Sokszor nekiütközünk a kezének, amit azért tart ki, hogy ne zuhanjunk szakadékba. Ez sérülésekkel, traumákkal jár, de a magyarság mégiscsak él. A keresztyének most is keresik népük, nemzetük létjogosultságát, célját, küldetését.

– Ennyire összefügg az istenhit és a nemzettudat, nemzetünk féltése?

– A hitből fakad a nemzetért való felelősségtudat. Hitünkben egyértelműen következik, hogy a körülöttünk lévő nemzetiségek felé szolgálatunk, felelősségünk van. Elsősorban saját családunk, rokonságunk, gyülekezetünk, felekezetünk felé, aztán azon népek felé, amelyek között élünk. Ezt világosan látjuk a Szentírásban, a próféták életében, de Jézus is féltő szeretettel beszélt zsidó néperől. Aztán a tanítványokat elküldte más népekhez is, de többször hangsúlyozta,

hogy ő elsősorban Izrael eltévelyedett gyermekeihez jött. Nem tagadta a saját identitását, ahogyan nekünk sem kell. Első dolog a saját népünkért való szolgálat.

– Szigeti Jenőtől azt olvashatjuk az újságban, hogy a faji előítéletek kizárnak bennünket Krisztus követői közül. Mit gondol erről?

– Nehéz témának tűnik, de Krisztusban tapasztaljuk, hogy ezek a falak is ledőlnek. Ez nem azt jelenti, hogy meg kell tagadnunk a nemzeti identitásunkat. Ha hiszünk a szeretet Istenében, akkor tiszteljük, szeretjük a környező népeket, más nemze-



Hiába tartozom bármely nemzethez vagy felekezethez, ha nem törekszem az egészséges emberi identitás megtartására.

teket. De ez nem azt jelenti, hogy adjuk föl az identitásunkat.

– Hogyan tudja egy nemzet megvédeni az identitását, amikor nagyobb csoportokban, tömegesen jelennek meg az országán belül egyéb nemzetek képviselői?

– A történelem ebben a vonatkozásban bőven adott feladatot magyar népünknek, hiszen volt egy százötven éves török megszállás, aztán több száz éven keresztül német és osztrák hatás alatt élt népünk. Volt olyan időszak, amikor Budapesten a német volt a hivatalos nyelv. Én a hatvanas években úgy kezdtem az iskolát, hogy az orosz volt a második nyelvünk, és felállva énekeltek a szovjet himnuszt. Tehát van abban ta-

pasztalatunk, hogyan maradhatunk meg. Persze nem mindenki maradt meg, mindig voltak fáradt, gyenge emberek, akik kollaboránsokká, besúgókká váltak. A derűs, reményteli hit abban is segíthet minket, hogy tudjuk, Isten szeretetében vagyunk, és túl lehet élni tatárt, törököt, Habsburgot, oroszot is. Természetesen sokat segít a nemzet megmaradásában az, amiről szintén a Híd magazinban olvashatunk Kiss Jenő nyelvészprofesszor nagyszerű cikkében: az anyanyelv gyakorlása. A professzor mégis említi azt a példát, hogy Liszt Ferenc magyarnak vallotta magát, noha nem tudott magyarul. Nem szabad tehát végletesen gondolkodni arról, hogy csak így vagy csak úgy lehet megmaradni. Ismerem például a Kárpátokon túli moldvai csángók helyzetét. Ott az anyaország segítségével magyar nyelvű oktatás folyik olyan területen, ahol az elmúlt században soha nem tanítottak magyarul az iskolákban, a misén nem lehetett magyarul imádkozni. Ez a terület nem is tartozott soha Magyarországhoz, és most mégis szervezeten tanulnak magyarul írni és olvasni. A hit, a nyelv, a kultúra összefüggnek egy-

mással, és együttesen adnak egy örömteli, egészséges nemzet tudatot az új nemzedéknek is.

– Mi lehet az akadálya az egészséges nemzet tudat kialakulásának?

– Nagyon veszélyes a szélsőséges nacionalizmus, a nemzetieskedés. Ez sokat árt, hiszen elsősorban nem magyarok vagyunk, hanem emberek. Isten embernek teremtett bennünket. A Bibliában azt olvassuk, hogy Ádám a föld porából származó ember, akibe Isten belelehelte az ő lelkét, szellemét. Hiába tartozom bármely nemzethez vagy felekezethez, ha nem törekszem az egészséges emberi identitás megtartására. Nagyon sok bajt okoz a gyűlölködés, a más népek lenézé-

se, ugyanakkor az is veszély, amikor a mai nagy liberális hangulatban egyesek nem tartják fontosnak sem a nemzetet, sem a hitet, az egyházhoz való tartozást, és sok mindent relativizálnak, félretesznek. Ebből egy nagy feloldódás lesz, és elveszítjük annak a szépségét, erejét és lehetőségét, hogy mindezekkel az értékekkel más népek felé forduljunk. A mai európai viták ekörül is folynak, tehát hogy mennyire maradhatunk nemzetállamok a nagy európai közösségben.

– Ribár János gondolatait olvasom a magazin egyik cikkében: „Feladatunk lenne tudatosítani, hogy Isten kijelölte a határainkat. Minden ember Isten gyermeke, minden nemzet, nép Isten nemzete, népe, egy óriási család lehetnénk, ahol nem kellene senkinek éheznie, szenvednie, rabolnia, ölnie.” Ezt mennyire látja utópisztikus elképzelésnek?

– Úgy gondolom, hogy nem „vagy-vagy”-ok vannak az életben, hanem „is-is”-ek. Ez részben megvalósult. Nyilvánvaló, hogy sok a gond, baj, feszültség. Ma is húsz-egynéhány helyen dúlnak háborúk a világban. Az általunk néha kritizált Európa pedig fantasztikus pozitív eredményeket is produkált az által a második világháború után megfogalmazódott igény által, hogy mi, európai népek legyünk szorosabb szövetségben, békességben egymással, és ezzel próbálta feloldani az évszázadokon keresztül egymással háborúzó franciák, németek és angolok közötti ősi ellentéteket. Így ezen elhatározás nyomán ha nem gondmentes is a helyzet, de hetven éve béke van a kontinensünkön. Komoly hívó keresztyén emberek voltak, akik erről a „közös Európa” gondolatáról beszéltek, és megvalósították. Vagy például Norvégia, Skandinávia szerepe jut eszembe: lakói mint vikingek rémisztgettek, letaroltak országokat, és miután megtértek, a fél világ számára áldássá lettek. Hihetetlen sok segélyszervezetet hoztak létre. Norvég és finn segítséggel született meg az evangélikus rádiómisszió is. Vannak előrelépések, és Isten fantasztikus embereket ad a világnak, mint például Martin Luther King vagy Gandhi, akik a megbékélés követői voltak. A megbékélésre törekvésnek igenis vannak gyümölcsei, aztán természetesen ezen mindig tovább kell dolgozni, soha nem lehetünk elégedettek, látva akár a szír háború képeit és egyéb mai problémákat. Vannak, akik egyfolytában gyártják a bajokat, mások pedig folyamatosan igyekeznek gyógyítani őket.

– Mint mond a Biblia arról, hogy mi a nemzetek sorsa ezen a világon?



FOTÓ: SZÁDVÁRI FERENC

– Többek között azt olvassuk, hogy a népek és a nemzetek dicsóítsák az Istent, akár ténylegesen énekekkel, istentiszteletekkel. 1991-ben életem egyik legnagyobb élményében volt részem egy szülői keresztyén ifjúsági konferencián, ahol száztíz nemzetből több mint ezren együtt dicsőítették Istent. Lehet így is, szavakkal, dicséretekkel, találkozókkal, pozitív demonstrációkkal dicsőíteni Istent, de leginkább azzal, hogy megtartjuk az igéjét, törvényét. Hogy szeretjük magunkat és másokat. Mert magunkat is el kell fogadni. Magyar népünk hajlamos az egészségtelen önmarcangolásra. Erre nincs szükség, legyünk büszkéek rá, hogy magyarok vagyunk. Ha közelítünk a Forráshoz, a szeretet és a törvény Istenéhez, akkor sokat tudunk magunkon és másokon segíteni. Ezzel dicsőítjük Istent a világban.

– A szóban forgó magazinszám említett imádságában azt kérte Istentől, hogy törje meg az átkot népünk életében. Mi ez az átok, és mi lenne az áldás, amelyet népünk életére kér?

– Átok az, amikor Isten nélkül, szeretete és törvénye nélkül élünk. Ennek megvan a rossz következményei. Népünk éle-

tében sajnos jelen van a harag, a gyűlölködés, a megosztottság, mások lenézése, a magzatokkal való felelőtlen bánás. Mindezeknek sok könny és fájdalom a következménye. Ezt nevezem én Isten nélküli, átkozott állapotnak. Áldás az, amikor az átok áldássá fordul, vagyis mindezeknek az ellentéte következik be megtérés, újjászületés által; amikor például nem rombolunk és szétszedünk családokat, hanem gyógyítunk és helyreállítunk. Nagyszerű tapasztalatom volt lelkészként, amikor olyan párokat eskettem, akik elválás után, hosszú idő múlva találtak újra egymásra. Ilyenkor török meg az átok egy-egy ember életében. Nagyon érdekes, hogy népünk nemzeti himnusza egy imádság. Ebben kimondjuk: „Isten, áldd meg a magyart...!” Mit jelent ez? Az ő közelségét, vezetését kérjük ilyenkor, hogy tudjuk, mi a dolgunk, hogyan oktassuk a gyermekeket, hogyan támogassuk a családokat, hogyan vegyük körül az öregjeinket, milyen módon segítsünk a betegeknek, és így tovább. Ezek a dolgok az Istennel való kapcsolatból fakadóan kerülnek helyre az életünkben.

● ERDÉSNÉ KÁRPÁTI JUDIT

# A hithűség titka

Interjúkötet Csaba Piroskával

**S**okak polcán szerénykedik néhány cím a Kairosz Kiadó *Miért hiszek?* sorozatának interjúkötetei közül. A jellegzetes narancssárga színű könyvecskék sora a keresztény-nemzeti kiadót 1996-ban – hatvanhat évesen – megalapító Bedő György múlt év áprilisában bekövetkezett halálával sajnálatos módon véget ért, már csak ezért is különösen becses kincsek tulajdonosai a kötetek birtokosai. Legfőképpen pedig azért, mert – címének megfelelően – összességében mindahány kötet egy-egy személyes bizonyásgtétel, s így módon a sorozat akár a szó legszorosabb értelmében vett missziós szolgálatnak is tekinthető.

Aligha véletlen, hogy a rövid ideig teológiai tanulmányokat is folytató Bedő György személyesen is erre a sorozatra volt legbüszkébb. A többek között Mindszenty-emlékéremmel (2009), Magyar Örökség díjjal (2010), a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat; 2011), illetve a Magyar Érdemrend középkeresztje (polgári tagozat) kitüntetésben (2013) részesített katolikus könyvkiadó ökümenikus nyitottságát tanúsítja az a tucatnyi kötet, amelyben más felekezetekhez tartozó ke-



*Az Úr csodásan működik* – Csaba Piroskával beszélget Spangél Péter. Kairosz Kiadó, Budapest, 2016. (Miért hiszek? sorozat.) Ára 1500 forint.

resztények – így evangélikusok – vallanak életükről, hitükről. Mi e helyütt most annak a nyugalmazott evangélikus pedagógusnak a vallomására szeretnénk felhívni olvasóink figyelmét, aki maga is évtizedek óta hűséges olvasója hetilapunknak, mi több, még a közelmúltban is időről időre gazdagította jegyzeteivel az *Evangélikus Élet Élő víz* rovatát.

Csaba Piroskát személyesen is sokan ismerhetik, hiszen negyvenhat évnyi, hivatástudattal végzett pedagógusi munkájának befejeztével egyházi szolgálatot vállalt: nyugdíjazása után még tizenhat éven át segédkezett Budapesten a Deák téri Huszár Gál könyvesboltban. Közben nemcsak a legkülönbözőbb egyházi, gyülekezeti alkalmaknak volt rendszeres látogatója, hanem – amíg saját egészségi állapota engedte – betegeket látogatott, vigasztalt, gyakorolta a szolgáló szeretet megannyi formáját.

Sokan ismerhettük, de vajon ismerjük-e valóban az immár nyolcvanadik életévéhez közelítő testvérünket? Nos, életútjának nyomtatásban elének táruló tükrében a kortárs olvasó óhatatlanul önmagát is keresi, és itt-ott akár meg is pillanthatja a rendszer-váltás előtti helyzetek (világháború, '56, Kádár-korszak stb.) felidézésekor. Vagyis *Az Úr csodásan működik* című kötetből sokan a maguk élethelyzetére is ráismerhetnek.

Csakhogy Csaba Piroksa hithűsége (egyetlen kórházi pillanattól eltekintve) mindvégig töretlen tudott maradni. Ennek titkát az olvasónak kell megfejtenie, mert beszélgetőtársa, a kiváló tollú – s a sorozat több interjúkötetét is jegyző – Spangél Péter ezt fessegető kérdéseire Piroksa kizárólag Isten kegyelmét említi. Nem mintha ez kétségbe vonható lenne, a sorok közül mégis próbálja kiolvasni az ember, milyen attitűd, milyen készség tette lehetővé az isteni kegyelem folyamatos elfogadását. Recept nyilván nincs, hiszen a *Miért hiszek?* sorozat száztizedik – egyben utolsó – kötetében a gyémántdiplomás evangélikus pedagógus, Csaba Piroksa életútja leginkább valóban arra példa, hogy „az Úr csodásan működik”.

• TPK



KÖTŐSZÓ

Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

**Kötőszó** – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

**Olvassa, kövesse és ossza meg!**

[kotoszo.blog.hu](http://kotoszo.blog.hu)


→


# Evangélikus írók, költők a 19–20. században



Az evangélikus felekezet életében különösen fontos szerepet kapott az írásbeliség. Az alfabetizáció magas foka szorosan összefüggött azzal, hogy az evangélikus hittételek főleg a városi lakosság körében váltak népszerűvé, vagyis olyan környezetben, ahol az iskolák elterjedtebbek voltak. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy más társadalmi rétegek nem lettek evangélikus hívekké, gondoljunk például a felföldi megyék egyes nemzetiségű lakosságára. A városi társadalom körében pedig természetes módon nagyobb arányban fordultak elő olyanok – a férfiak és a nők között egyaránt –, akik az írásbeliséget a mindennapokban gyakorolták. A 19. századra tehát már korántsem számított szokatlannak, ha egy nő tollat ragadott.

„magyar Szapphó”-nak is nevezett *Dukai Takách Judit* (1795–1836) számára nem adatott hosszú élet, alig múlt negyvenéves, amikor meghalt, mégis jelentős irodalmi munkásságot hagyott ránk. (Életrajzának néhány kevésbé ismert részletéről magazinunk január 22-i számában *Dukától Sopronig, Soprontól Dukáig* címmel számolt be V. Molnár Zoltán.)



*Jósika Miklósné Podmaniczky Júlia* – vagy egyszerűbben Jósika Júlia – (1822–1893) a főnemességet képviseli példánk között. Bárói családba született, apja, Podmaniczky Károly bányatanácsos volt, bátyja a „Budapest völegényeként” emlegetett Podmaniczky Frigyes. A kellő műveltséggel járó neveltetést tehát nem kellett nélkülöznie, férjhezmenetele pedig szintén illett társadalmi rangjához: báró Jósika Miklóssal kötött házasságot, aki maga is foglalkozott irodalommal, a romantikus magyar regény egyik első művelője volt. Mivel politizált is, 1848–1849 után – a forradalom és szabadságharc melletti kiállásáért – külföldre kényszerült, hiszen idehaza halálra ítélték, sőt jelképesen fel is akasztották.

Júlia követte a férjét a száműzetésbe. Ezekben az években előbb Brüsszel, majd Drezda volt az otthonuk. A halál végül mindkettőjüket a szászországi városban érte, de a nő évtizedekkel élte túl férjét.

Brüsszeli éveik alatt csipkék árusításával is foglalkozott, ám ennél fontosabb, hogy emellett – afféle családi irodalmi vállalkozás keretében – férjének több regényét németre fordította. Ami ennél is érdekesebb, hogy magyarul is, németül is írt, számos szerkesztőséggel volt kapcsolatban levelezés útján. „Nagy szerencsémnek tartanám, ha a bárónő önagságától is kaphatnék azon genre-ből, melyben ő oly keccsel kezeli a tollat” – írta például Bulyovszky Gyula Jósika Miklósnak 1859-ben, a báró feleségének munkáira utalva. ►

Jósika Júlia munkatársa volt a *Nővilág* című lapnak is, amelybe rendszeresen írt, de cikkeiket közölte a kor legnépszerűbb hetilapja, a *Vasárnapi Ujság* is. A *Pályavezető: Jó tanácsok világba lépő fiatal leányok számára* című, 1863-ban megjelent tanácsadója meglepően gyakorlatias szemléletével emelkedett ki a hasonló művek hosszú sorából. „Minden embernek olvasni kell, ha nem akarja az egész művelt világ rosszállását magára vonni” – szögezte le ebben, bár mellett is lándzsát tört, hogy a fiatal leányok olvasási szokásait irányítani kell, meg kell szabni, mit olvashatnak.



Az irodalomtudomány ma már korántsem tartja nyilván az élvonalbeli nőírók között *Beniczkyné Bajza Lenkét* (1839–1905), de a maga idejében népszerű olvasmányok szerzője volt. Egy másik nemzedék és másik kor képviselője: amikor megszületett, Dukai Takách Judit már nem élt.

Bajza Lenke nehéz örökséggel kezdett írni: apja, Bajza József a kor egyik legkarosabb tollú kritikusa, elismert és tisztelt szerkesztője volt (aki maga is foglalkozott versek és „beszélyek” írásával egyaránt, de életművének e része korántsem bizonyult maradandónak). Bajza József lányának helyzetét tovább nehezítette, hogy édesanyja, Csajághy Júlia Vörösmarty Mihály feleségének volt az édestestvére, ezenfelül pedig történelmi nevet hordozott első férje is, a több mint két évtizeddel idősebb Heckenast Gusztáv nyomdász. Ez a házasság azonban nem bizonyult tartósnak, Bajza Lenke később Beniczky Ferenchez, Pest vármegye későbbi főispánjához kötötte életét.

Ami a stílusát illeti: inkább modoros volt, mintsem magával ragadó, de a maga korában megtalálta a közönségét. Nem lehet véletlennek nevezni, hogy a Petőfi Társaság az első nőként fogadta tagjainak sorába. Regényeinek címei sokat elárulnak világképéről: *A fátyol titkai*, *A házasság titka*, *Leányok tükre* és egyebek. Számos lap közölte novelláit és tárcáit (*Hölgyfutár*, *Koszorú*, *Pesti Hírlap*, *Pesti Napló* stb.), az 1850-es és 1860-as évek fordulóján hente megjelenő *Nővilágnak* (mondhatni: a korabeli *Nők Lapja*) pedig főmunkatársa volt. E lapban – *Hetilap a magyar hölgyek számára* – rendre beszámolt külföldi divathírekről, hírességekről, ismert és népszerű nőkről, amihez alapul szolgált, hogy külországi újságokból szemezgetett. Ezenkívül számos, a nők számára praktikusnak gondolt háztartási, házassági, gyermeknevelési és egyéb információ is megjelent itt. Regényeire, novelláira azonban a főúri,



BENICZKYNÉ BAJZA LENKE

elegánsnak vélt, idealizált környezet ábrázolása volt jellemző. Ahogy Bächer Iván írta: „...ötven kötetten át megannyi gróf és grófné, kastély és boudoir, inas és szobalány. Soha sehol egy paraszt, egy zsidó, egy iparos, egy tanító, egy szatócs.”



*Kánya Emília* (1828–1905; Kanya néven is) Bajza Lenkével egyazon évben hunyta le végleg a szemét. Személyében Magyarország első női lapszerkesztőjét tisztelhetjük. Ami pedig evangélikus gyökereit illeti: édesapja Kánya (Kanya) Pál volt, a Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnázium (a mai fasori evangélikus gimnázium) tanára, egy időben igazgatója. Ennek révén a lányt övező első közönség (a családon kívül) az evangélikus gyülekezet volt, ahol ideiglenesen eltűnhettek a társadalmi szakadékok, a rendiség szabta határok.

A megfelelő háttér tehát adott volt számára, amit alapos iskoláztatás tett teljessé: a német evangélikus leányiskolába járt, magyarra pedig Székács József, a későbbi püspök oktatta. A pallérozott tudású leány fiatalon ment férjhez a német anyanyelvű Feldinger Gottfried temesvári kereskedőhöz, és e házasság négy gyermeket adott a párnak. Ennek ellenére tíz évnél nem tartott tovább a frigy, amely – amennyire a források elárulják – boldogtalan volt. Kánya Emíliának például azt is el kellett tűrnie, hogy anyósa kerek perccel tudassa vele: a hozomány nélkül férjhez menő asszonynak maradéktalanul engedelmeknek kell férjének.

Az 1850-es évek végén viszont Kánya Emília már elvált asszonyként élt Pesten, elhagyva férjét és Temesvárt. Mivel már az évtized vége felé – eleinte álnéven, majd immár Emíliaként – írogatott (életrajzokat, „beszélyeket”) különféle lapok-

ba, például a *Hölgyfutárba*, megérett benne a gondolat, hogy szerkesztőként is tevékenykedni szeretne. Ennek nyomán született meg 1860-ban a *Családi Kör* című szépirodalmi és divatlap, az első olyan sajtótermék, amelyet női szerkesztő tartott kézben; ez egészen 1880-ig jelent meg.

A lap sikere után magánélete is rendeződött, újra férjhez ment, méghozzá Szegfi Mórhoz, aki maga is újságíró volt egyebek mellett. A család később Fiumében élt, jellemző módon egyik fiuk (összesen nyolc gyereket szült Emília), Szegfi László is szerkesztő lett (*Fiumei Szemle*).

Emília irodalmi munkássága mellett fontos említeni visszaemlékezéseit is. A *Réges-régi időkről – Egy 19. századi írónő emlékiratai* alig két évtizede látott napvilágot nyomtatásban. Ebben így írt írói ambíciójáról: „Az ilyen szellemi foglalkozás nagyon megegyeztethető a nő családi hivatásával is – még nagyobb ambícióval vezettem háztartásunkat, gondoztam, neveltem drága kis gyermekeimet. Csak azt az időt fordítottam írásra, melyet mások a túlságos sok pihenésnek és szórakozásnak szánnak. [...] Az én gyermekeim és háztartásom sohasem szenvedte meg az én szerény, egyszerű írói kísérleteimet.”

✱

Valamivel ifjabb kortársuk volt *Pulszky Polyxena* (1857–1921), aki Pulszky Ferenc lányaként olyan közegben nevelkedett, amely predesztinálta is az értelmiségi pályára. Kapcsolatba került a művészettörténettel és a régészettel, utóbbival férje, az archeológus Hampel József révén is. Férjhezmeneteléig apjának nevezetes szombati szalonját segítette, ahol számos tudóssal került jó kapcsolatba, többek között Herman Ottóval is.

Írásaiban Polyxena sokat foglalkozott a nőneveléssel, munkaképesítéssel, a tanítónők képzésével. Részt vett a Mária Dorottya Egyesület és a Mária Dorottya Leánygimnázium létrehozásában. 1881-ben elnöknőjének választotta a Budapest-Józsefvárosi Jótekönyű Nőegylet. Cikkei az *Egyetértésben*, a *Pesti Naplóban*, a *Nemzetben*, az *Archeológiai Értesítőben*, a *Nemzeti Nőnevelésben* és az *Élet* című lapban, valamint az *Orvosi Naptárban* jelentek meg, de színműveket is írt, és műfordítások is fűződnek a nevéhez.

✱

A korábban említettekkel szemben *Kosáryné Réz Lola* (1892–1984) – bár még a 19. században született – igazából a 20. század gyermeke volt. Hasonlóan hosszú élet adatott neki, mint fiának, Domokos-

nak, a történésznek, jószereivel átélte a század egészét. Réz Eleonóra néven Selmecbányán született, ott végezte a gimnáziumot, oda is ment férjhez Kosáry János zene tanárhoz, ott született később híressé vált fia és leánya is.

Eleonóra világnézetére idővel komolyan hatott a selmeci légkör, amelyben széles műveltségre tett szert, több nyelvet elsajátított. Gyermekként ő és húga „szépirodalmi lapot” adott ki *Kongó* címen (ez a villa telep neve volt, ahol laktak). A család az első világháború után előbb Sopronba, majd onnan Budapestre költözött. Mivel már tizenéves korában jelentek meg írásai kisebb lapokban, pályázatokon is sikeresnek bizonyult, írói készsége hamar előtérbe került. Közvetlenül a világháborús sokk után, 1920-ban aratta aztán első nagyobb sikerét *Filoména* című regényével, amely rögvest ismert írónővé tette őt (a kézirattal korábban komoly összeget nyert az Athenaeum regény pályázatán).

A két háború közötti időszakban egymás után sorozatban jelentek meg regényei, miközben ezzel párhuzamosan szerkesztette a

*Magyar Lányok* című újságot is. Az *Új Idők*, a *Nyugat* és más lapok rendre közölték különféle tárgyú írásait, emellett fordítói munkája is jelentős volt, például Agatha Christie-t ültette át magyarra. 1945 után azonban könyvei indexre kerültek, pedig irodalmi munkássága elsődrendű fontosságú volt számára: „Én szigorúan és kitartóan kerültem a romantikát, és a szerelmet se kívántam, én nem akartam szerelmes lány lenni, és léhaságnak tartottam minden álmodozást. Vas Gereben és Arany János voltak a magyar könyveim, és titokban Nietzsche és még nagyobb titokban Schopenhauer és a nagy eposzok, a Kalevala.” Bár 1989-től újra megjelennek munkái, írói életművének értékelése máig vitatott, sokan „csupán” ifjúsági vagy leányregények szerzőjeként tekintenek rá.

Az említett tollforgató hölgyek valamennyien annak adják példáját, hogy evangélikus háttérű nőként – iskolázottságuk, műveltségük, tehetségük révén, az őket támogató közegben – jelentős és sokrétű irodalmi munkásságot fejthettek ki.

● KATONA CSABA



PULSZKY POLYXENA (1878)

# Egy hittanár naplójából



**Buszbaleset.** Újra meg újra tragédiák híre szaggatja meg hétköznapjainkat. Nemrégiben a buszbalesetét, melyben oly sok fiatal vesztettünk el. Mindig keressük az okokat, és csak igen ritkán leljük meg őket. Jézus idejében meg is kérdezték a tanítványok: miért született vakon egy ember. Talán a szülei vétkeztek, vagy ő a hibás? A Mester helyreigazítja őket: nem sújtja bűnök miatt így az Isten az embereket. De azt is kijelenti, hogy Isten ezeken az eseményeken keresztül is meg tudja mutatni dicsőségét. Vajon hogyan segíthetünk neki ebben?

**Ökumenikus imahét.** A nagy hideg idejére esett idén az ökumenikus imahét. Ritka kincsnek számított, ha legalább szolidan fűtött helyen tarthattuk az alkalmakat. Gyakoribb volt – felénk – az, hogy a jéghideg templomban ültünk, csak egymás közelsége adott valami kis meleget. Látszott a leheletünk, ahogy énekelünk. És hiába volt vastag nadrág, nagykabát, meleg sál, sapka, a hidegtől nehéz volt elvonatkoztatni. Hallottam olyan megjegyzést, hogy puhányok vagyunk, hiszen elődeink számára természetes volt ez telente. Meglehet. Ezzel együtt öröm volt látni, hogy így is – fázósan és a csúszós úton lassan haladva – ennyien eljöttek, és együtt könyörögtek a keresztények egységéért. Ez az a kicsi, amit mi adni tudtunk a csodához. Talán megláthatjuk, hogy Jézus megszaportítja – mint egykor a kenyeret és a halat –, hogy elég legyen mindnyájunknak.



**Légszennyezés.** Szmogriadó van. A levegő szállópor-koncentrátuma olyan magas, hogy nem ajánlott a kisgyerekekkel szabadban tartózkodni. Pedig nagy szükségük lenne rá. Mindannyiunknak nagy szüksége lenn rá, hogy a friss levegőn mozoghassunk, időt tölthessünk. Délután a napi hittanóráim után fáradtan tartottam hazafelé, a fehér táj, a zúzmarás ágak szépsége átmosta a lelket, mire elértem az ajtónkig. Jó lenne, ha mindenkinek megadhatna ez az ajándék.

**Hóhelyzet.** A felnőttek közül sokan csak a közlekedési akadályokat és a hólapátolást, söprést említik, ha szóba kerül a hó. Csak a gyerekek várják. Kipirult arccal rohannak ki a hulló, nagy pelyhek közé. Hóangyalt henteregnek, előkerül a szánkó, épül a hóember, gömbölyödik a hógolyó, a csúszkálás napestig tart. Alig lehet behozni őket. Minden ruhájuk lucskos, a kesztyű csatagos, és jó friss illatuk van. A kis ruhák nagy része szépen megszárad néhány óra alatt, készen áll egy váltókesztyű, ha mosás után nedves még a másik. Az ő örömük elkápráztat. Beálllok közéjük egy kicsit csodálni a tél csodáját.



**Kabátok a templom előtt.** Egy templom előtt fogason kabátok lógnak. „Szükséged van kabátra? Vegyél el egyet! Segíteni akarsz? Tegyé ide egyet!” Milyen egyszerű. Csak néhány perc a szekrény előtt, máris találok használaton kívüli kabátot. Remélem, új gazdája jó hasznát veszi majd.

**Varrogató.** „Elszakadt a kabátom.” „Lyukas a kesztyűm.” „Vizes a zoknim...” A hittanórák szüneteiben újra meg újra fordulnak hozzám ilyen gondokkal a gyerekek. És előkerül a tű, a cérna, az olló, egy váltózokni vagy egy hajszárító gyorssegélynek. Néha azon gondolkodom, mennyire az én dolgom mindez. De jönnek, mesélnek és kérdeznek. Közben megvarrodik a kabát, a kesztyű, megszárad a zokni.

Jézus is enni adott az öt hallgató ötezernek...

• FÜLLER TÍMEA





FOTO: KISS TAMÁS

# Templomkertekhez is társultan

Beszélgetés a Palinta Társulat alapítójával

Legutóbb múlt év nyarán találkoztunk a Művészetek Völgyében, és lenyűgözött a sokoldalúságával. A taliándörögdi evangélikus templom kertjében kialakított Wartburg-udvar házigazdájaként vendégeket fogadott, műsort vezetett, interaktív gyermekfoglalkozásokat tartott, és persze gitározott, énekelt. Akkor a tíznapos rendezvénysorozat egészéről kellett tudósítanunk (EvÉlet, 2016. augusztus 7.), de ígértük, hogy valamikor télen őt magát is igyekszünk majd bemutatni lapunk hasábjain. Aztán, ahogyan az időnként megesik, a krónikás elfeledkezett a megbeszélte randevúról. A „völgyben” kiváltképp rendkívüli szervezőképességével feltűnt Veres Andi azonban – természetesen – nem...

– A Művészetek Völgyében ön a Magyarországi Evangélikus Egyház *Templomkert* elnevezésű projektjének koordinátoraként volt a változatos programokat kínáló lutheránus udvar házigazdájaként. Mostanság a templomkertek téli álmukat alusszák. Pihen a projekt is?

– Ellenkezőleg, ilyenkor majdhogynem több a munkám. Tudni kell, hogy a környezetvédelem, a „zöldgondolat” gyülekezeti támogatásának előmozdítását célzó *Templomkert* projektet – amelynek 2015. április elseje óta vagyok a menedzsere – elsősorban az Amerikai Evangélikus Egyház három évre biztosított anyagi támogatásának jóvoltából tudta felvállalni a Magyarországi Evangélikus Egyház. Ehhez jött tavaly az Emberi Erőforrások Minisztériumától elnyert pályázati összeg. Vagyis ezekben a napokban egyrészt a pénzek felhasználásáról kell minden részletre kiterjedő kimutatást készítenem, másrészt az amerikaiaknak kellett leadnom, hogy mit tervezünk ebben az utolsó évben. ►



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– És mit terveznek?

– A Művészetek Völgyében ugyan sikeresen tudtuk demonstrálni a *Templomkert* projekt úgyszólván valamennyi elemét, február elsejével az idei programot is leadtuk „percre pontos” lebontásban, de a tavalyi év elsődleges vállalásai az ország több településén a templomkertekben megtartott családi napok, az őstermelők részvételével szervezett piknikiek voltak. Ezekből valamivel kevesebb lesz az idén, viszont terveink szerint a Fóti Evangélikus Egyházközségben egy hosszú távon működtethető mintakert létrehozásában is meghatározó szerepet fogunk vállalni. Természetesen családi napot is szervezünk Fótra. Ennek a tanévzáróhoz kapcsolódó alkalomnak a helyszíne azonban nem a templom kertje lesz, hanem a városközpont közelmúltban felújított gyönyörű parkja. Ez még inkább kifejezheti a gyülekezet nyitottságát a település egésze felé, nem szólva arról, hogy régi vágy teljesülhet a szabadterei istentisztelettel. Azt remélem, hogy ezzel a közösségépítő, missziós alkalommal érzékeltetni tudjuk az összes célt, amelyet magunk elé tűztünk a *Templomkert* projekttel.

– Ha azonban a projekt december 31-ével lezárul, akkor ez azt is érzékelteti, hogy egyházunkban a „zöldgondolatot” csak a reformációi emlékévé éltette...

– Amikor ez a projekt elindult, szerintem fel sem vetődött ilyesmi. Egyházunkban korábban is voltak törekvések arra, hogy a környezettudatos gondolkodást erősítsük, erre történetesen a „rég” *Evangélikus Élet* hasábjain hosszú éveken át állandósított *Ararát* rovat is bizonyíték. Tehát ha a *Templomkert* projekt nem folytatódna, akkor is elmondhatjuk, hogy három éven át ebben a formában is próbáltuk felhívni a figyelmet a témára, és például igyekeztünk összekapcsolni az evangélikus őstermelőket a vásárlókkal. A projektnek erről a pilléréről még nem is beszéltem, pedig nagy valószínűséggel ez irányú tevékenységem is közrejátszott abban, hogy engem bíztak meg a *Templomkert* projekt vezetésével.

– Én úgy tudtam, hogy Veres Andi dalszerző-énekes közelmúltja elsősorban a Palinta Társulathoz kötődik szoros szálakkal.

– Előadóművészként mintegy másfél évtizede működtetem a Palintát. Úgy nagyjából öt-hat éve csináljuk azt, hogy egy-egy kisebb településen, ahol fellépünk, néhány őstermelőt is felkutatunk, és a terményeikből hozunk magunkkal Pestre. És miután a *Templomkert* projekt költségvetéséből nem telt külön mikrobuszra, azt mondtuk, hogy nekünk belefér az a jószolgálat, hogy a *Templomkert* a Palinta is megsegítse.

– Bizonyára sokan furcsállják, hogy a *Templomkert* projekt koordinátori posztját egy tősgyökeres urbánus pályázta meg.

– Pedig nagyon egyszerű: én mindig is sok mindennel foglalkoztam. Az viszont tagadhatatlan, hogy iparvárosban, Miskolcon születtem, és lakótelepi gyerekként nőttem fel panellakásban. Közben azért klasszikus zenét tanultam, hét évig hegedültem is, és már egészen kis gyerekként voltak saját kompozícióim.

– Végül is szerencsés konstelláció, hogy a *Templomkert* projekt családi napjainak főszerzője saját magát is be tudja szervezni a programokba. Beszéljünk akkor most már Veres Andi eredendő hivatásáról!

– Magyar-ének szakos tanárként végeztem, és 1998 körül kezdtem el verseket megzenésíteni. Első zsenyéimet a Kaláka együttes vezetőjének, Gryllus Daninak mutattam meg, ő pedig határozottan bátorított a folytatásra. Már első gyermekünk születése előtt is volt néhány önálló fellépésem, és már a második gyerek is majdnem óvodás lett, amikor „kétemberes társulati formában” indítottam el a Palintát. Ha egy műsor összeállításakor hiányérzetem támad, olykor magam is írok verseket, ám a Palinta műsorai főként kortárs költők általam meg-

zenésített verseiből állnak, s e versek közül nem egy kifejezetten számunkra, felkérésre íródik. A társulatban természetesen én vagyok az állandó ember. Kezdetben jól zenélő egyetemistákat vettem magam mellé, akik basszusgitáron, csellón vagy valamilyen fúvós hangszereken működtek közre. Bevált a dolog, mert könnyen tudtunk mozogni, és – tekintettel arra, hogy főként gyermekműsorokkal járjuk az országot – az óvodák számára is megfizethetők vagyunk. Egy idő után azonban rájöttünk, hogy nagy színpadra viszont kevés a két ember. Akkor épp basszusgitáros volt mellettem, és az az ötletünk támadt, hogy legyen cajón a harmadik hangszer. Könnyebben szállítható, mint egy teljes dobfelszerelés, és egy ügyes dobos olyan hangokat tud kihozni belőle, amelyekkel teljes mértékben pótolni lehet a dobszert. Úgy öt-hat éve most már mindig van cajónos a társulatban, jöllehet hét közben általában csak ketten „mozgunk”.

– Elárulhatjuk, hogy a férje az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense?

– Igen, bár ezt soha nem szoktam „reklámként” használni. Engem ne azért hívnak meg, mert dr. Orosz Gábor Viktor felesége vagyok. A Palinta esetében csak is a szakmaiság, a hitelesség, a gyermekközpontúság, a jó zene lehet a szempont. A reformációi emlékvéneknél kellett eljőn-

nie ahhoz, hogy kifejezetten „egyházias” műsort is összeállítsak. Ez lett a Luther-gyermekműsor, *Vidáman él, ugrál és szokdócska* a címe. Tizenhat intézménybe tudtuk elvinni, és volt olyan, ahol meg kellett ismételnünk a nagy gyermeklétszám miatt. Szabó Era költőnőt kértük fel a versek megírására, akivel rendkívül jól tudunk összedolgozni. Persze általában is elmondhatom, hogy a legtöbb megzenésített vers költőjével személyes kapcsolatot ápolok.

– Meg szabad kérdezni, hogy Istennel, illetve egyházunkkal mióta ápol személyes kapcsolatot?

– Jó kérdés, mert engem titokban kereszteltek meg, és csak tizennyolc évesen konfirmáltam a miskolctapolcai református gyülekezetben. Elmondhatom tehát, hogy saját választásom a protestáns felekezet. Miután Nyíregyházára kerültem a főiskolára, az egyik ének szakos barátom lett az evangélikus kórus vezetője. Hívott „segíteni” a közösségbe, így ismerkedtünk meg a későbbi férjemmel. 1994-ben házasodtunk össze, Viktor akkor már teológushallgató volt. Nem tudom, mi lett volna, ha egy gyülekezetben kezdjük közös életünket, de én végül is nem lettem klasszikus papné.

– Jó az, hogy más vonalon tevékenykednek?

– Szerintem épp ezért működünk jól. Néha azért összeérnek a szálak, és nem csak én vagyok kreatív. Viktornak is művészi vénája van, de nem zenei téren, így nálunk nem fenyeget a szakmai féltékenység, ami azért tönkre tud tenni egy kapcsolatot.

– Ha gyülekezeti tapasztalata nincs is túl sok, a gyermekmunkát illetően alighanem a legtapasztaltabb lelkészesfeleség. Taliándörögdőn magam is meggyőződhettem arról, milyen könnyen szót ért a kicsinyekkel.

– A Palinta Társulat előadásainak mindig van dramaturgiája, és maximálisan interaktivitásra épülnek. A műsorok mellé mind gyakrabban kértek tőlünk kiegészítő dolgokat: arcfestést, bábozást, kézművesfoglalkozást. Egyszerűbb volt inkább megtanulni ezeket, mint szakemberek után kajtatni. Ha mégis külsőt hívunk, akkor csak is olyasvalakit, aki a szívét-lelkét beleteszi. A bábszínházról sokáig ódzkodtam. Mert nehéz, mert sokat kell vele dolgozni, mert kétszer annyit pakolsz, mint amennyit szerepelsz, előtte meg háromszor annyit varrsz... De láttam, hogy a gyerekek nagyon szeretik, így aztán mégiscsak kitaláltuk a *Seprűszínházat*, hozzá pedig a megfelelő mesét, a *Rémusz bácsit*. És a gyerekek odavannak érte. Eljön megnézni?

● T. PINTÉR KÁROLY



FOTÓ: KISS TAMÁS

# Tviszt

**T**viszt 4 × oldalt, tviszt 4 × előre-hátra, lábemelés 4 ×.

A reflektoroktól innen a színpadról alig látszik a tomboló diákközönség. Arra végül is egy kicsit lehetett számítani, hogy tetszést arat majd, ha a szokásos szalagavatói bemutatók között a tanárok tánca is műsorra kerül. Amikor elváltuk, talán ennél kissé decensebb koreográfia lebegett a szemünk előtt, de aztán viszonylag jól azonosultunk vele.

Tviszt. Valahol az agyam hátsó szegletében felidéződik a nyolcvanas évek eleje, kezdeti gitárpróbálkozások, tonális hármashangzatok és persze valami friss, fiatalos, lendületes hangulat. Sok évtizedes emlékek.

Most 2017 van, szalagavató és tviszt.

*Oldalt első sor jobbra, hátsó sor balra, guggolás 4 ×.*

Körülöttem komoly tanárok, szakmájuk tudósai. Talán az a varázsa ennek a néhány elszabadult percnak, hogy most úgy

látszanak, ahogy csak nagyon ritkán, valami olyanban szeretnék megmutatni magukat, aminek egyáltalán nem tudósai, kitarják játékos énjüket. Azt mondják, egykor a zsidó nagy ünnepek fénypontja volt, amikor a kor bölcsei – olyan nagyságok, mint Rabbi Akiba vagy Rabbi Eliézer – kimentek a mulatozó nép közé, és vicces mutaványokkal szórakoztatták őket. Az emberek szemében ezzel csak nőtt megbecsülésük és az irántuk érzett tisztelet.

Ez persze most csak remény. Mi van, ha a tánc az ellenkezőjét váltja ki a diákokból, ha tanáraik nevelés tárgyává válnak, szánalmasnak vagy taszítóknak tűnnek? A közönség azonban barátságosan tombol. Talán ebből nem lesz baj.

*Jobbra 2 × 8 ütem tviszt alap, előre-hát-ra felváltva tviszt 2 × 8, lábemelés 4 ×, guggolás 4 ×.*

Az jár az eszemben: vajon nem Isten vidámsága-e az, amelynek részesei va-

gyunk? Most nem arra gondolok első-sorban, hogy Jézus is táncolt egy-egy lakodalomban, vagy nevetett nagyokat. Bízom benne, hogy így volt, még ha az evangéliumok nem írnak is erről. Nehezen tudok elképzelni egy folyton komoran néző Jézust, aki közben Isten öröméről beszél.

Isten öröme még nagyobb ennél. Mint ha állandóan azt bizonygatná, hogy az élet szép, hogy van értelme felszabadultan örülni, és mintha feledtetni akarná velünk átkozott rosszkedvűségünket. Aztán megfeszítik... Mert az emberek mogorva bűne nem fogadta be az evangéliumot. Azt a könnyed szeretetet, mosolygós jóindulatot, vidám nagyvonalúságot, együtt táncoló barátságot, melyet meg szeretett volna teremteni közöttünk. Minden ritmust félrekalapáltunk, minden zenét elhallgattunk, minden táncból kiálltunk.

*Meghajlás, kéz fenn! Integteve ki!*

A próbák során és ott a színpadon megéreztem valamit ebből a nagyszerű, emberi játékból. Azóta hetek teltek el. Sivarabb lett az életem tviszt nélkül.

● KOCZOR TAMÁS



# Farsangi fánk

## Hozzávalók

50 dkg liszt  
 3 dkg élesztő  
 4 tojássárgája  
 10 dkg margarin  
 10 dkg cukor  
 1 csomag vaníliás  
 cukor  
 kb. 3 dl tej  
 1 evőkanál rum  
 fél citrom  
 reszelt héja



## Elkészítés

Az élesztőt egy kevés cukorral és körülbelül fél deci tejjel felfuttatjuk. A lisztet a tojássárgájával, a vaníliás cukorral és a maradék cukorral összekeverjük, majd a felfuttatott élesztőt is hozzáöntjük. Az egészet összedagasztjuk annyi langyos tejjel, amennyit felvesz. Amikor a tészta már szép hólyagos, az olvasztott margarint is hozzátesszük. Kevés liszttel meghintjük, majd meleg helyen duplájára kelesztjük. Ezután lisztezett deszkára öntjük, és sodrófával hüvelykujjnyi vastagságúra nyújtjuk. Fánkzsagatóval kiszaggatjuk, majd a maradékot újra összegyűrjük, és újra kiszaggatjuk. Amikor a tészta elfogyott, még egy negyedórát kelesztjük a nyers fánkokat. Addig egy lábasban olajat hevítünk, és beletesszük a fánkokat. Először fedő alatt kis lángon sütjük, majd megforgatjuk, és fedő nélkül nagy lángon kisütjük. Porcukorral és lekvárral kínáljuk.

• M. T. ZS.



# Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása



A mikrofonnál *Stifner-Kóháti Dorottya* és *Hajdú Tibor*

**A február 6-án 13.30-kor jelentkező műsorunk tervezett tartalmából:**

- „Hol van ilyenkor Isten?” A veronai buszbaleset után hitünk próbáiról beszélgetünk Csepregi András lelkésszel
- Találkozás Krähling János 2016-ban Prónay Sándor-díjjal kitüntetett építésszel
- Garádi Péter, az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület elnöke a reformáció ötszázadik évfordulójáról
- Integrált nevelés látássérülteknek Nyíregyházán, az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban

Kéthetenként hétfőn, 13.30-kor a **Kossuth rádióban**  
Interneten: [Mediaklikk.hu](http://Mediaklikk.hu)

**Fogadóórát** minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután 3 órától 5 óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

RADOSNÉ LENGYEL ANNA  
országosfelügyelő-helyettes,  
a Déli Egyházkerület felügyelője

**A budavári evangélikus szabadegyetem** következő alkalmát február 13-án, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). Dr. Fabiny Tamás püspök áhítatát követően Korompay H. János, az MTA doktora, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetének tudományos tanácsadója, osztályvezető tart előadást *Arany János és a protestantizmus* címmel. A mostani alkalom apropóját Arany János születésének közelgő kétszázadik évfordulója adja. A belépés ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel várunk.



50 ÉVE HARANGÖNTÉS  
ÓRBOTTYÁNBAN  
**GOMBOS MIKLÓS**  
aranykoszorús  
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

[harangontes.hu](http://harangontes.hu) – [harangontode.hu](http://harangontode.hu)

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.  
Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.  
E-mail: [gombosmi@harangontes.hu](mailto:gombosmi@harangontes.hu),  
[info@harangontode.hu](mailto:info@harangontode.hu).

## Evangélikus Élet-előfizetés jelentős kedvezménnyel

Ha megrendeli lapunkat, és hoz magával még egy előfizetőt, akkor mindkettejük előfizetése ajándék hónapokkal hosszabbodik. Negyedéves előfizetéshez egy, fél éveshez két, egész éveshez pedig négy további hónap az ajándék.



Az Evangélikus Életet megrendelheti e-mailben a [kiado@lutheran.hu](mailto:kiado@lutheran.hu) címen és telefonon is: 06-1/317-5478 vagy 06-20/824-5518. Előfizetési díjaink: negyedévre 3900 Ft; fél évre 7800 Ft; egy évre 15 600 Ft.

# A harangok

**A**városban több templom és torony van. Az egyik torony különálló, büszke, magas, piros cserépteteje az ég felé nyújtózkodik, időnként csaknem eléri a felhőket. A tornyon több kisebb ablak is van, ahol a galambok és más madarak is szívesen megpihennek, és a cseréptető alatt óra mutatja az időt. Sokan a saját órájukat is ehhez igazítják, annyira pontosan jár.

Ebben a toronyban lakik két harang. Egy nagyobb, olyan bim-bam hangú, és egy kisebb, az pedig csilingelős. Nagyon szerettek együtt is, és külön-külön is harangozni, mindkettőnek megvolt a maga ideje és módja, hogy mikor kell megszólalnia. Az emberek délit, az ebédre hívót szerették talán a legjobban, de a vasárnap templomba szólítót is, mert akkor a szép ruhába öltözött járókelők meggyorsították a lépteiket a bim-bamozásra.

Egyik nap több mesterember is jött a toronyba, és komoly arccal, igen erősen nézegették-méregtették. Csodálkoztak is a harangok:

– Kik ők? Miért jöttek?

– Hisz mi nem is romlottunk el, szépen szólunk, nincs hiba a harangozásban!

Másnap újra eljöttek a komoly arcú emberek, és egy érdekes szerkezetet szereltek fel az egyik ablakba, majd sokáig igazgatták, állították. S azután mindennap délután, amikor nem szóltak a harangok, ez az érdekes szerkezet egy rövid dallamot játszott le.

A járókelők szerették hallgatni, és a zene vidámságot csalt az emberek arcára, akik nap mint nap odasereglettek, hogy hallják. A gyerekek a biciklijük csengőjével is hozzácsengettek, mindenki nagyon élvezte a toronyzenét. A harangok azonban egyre bánatosabbak lettek.

– A mi harangozásunkra miért nem állnak meg?

– Miért nem hallgatják örömmel, mosolyogva?

– Mi a baj velünk?

A két harang a toronyban fondorlatos tervet eszelt ki. Összebeszéltek a galambokkal, hogy piszkálják meg immitt-amott azt a muzsikáló szerkezetet. Nem nagyon, csak egy kicsit. Csak éppen annyira, hogy ne tudjon többet zenélni. S hát bizony azok a szentelen galambok megtették, amit a harangok kértek tőlük. A csőrük hol ide, hol oda koppant a kis zenélő szerkezetben, emiatt talán egy-két fogaskerék is kiugrott a helyéről, s a kis szerkezet másnap nem szólalt meg. Hiába álldogáltak ott a gyerekek, a járókelők, hogy a kis toronyzenét meghallgassák, az nem csendült fel.

– Ma bizony nincs muzsikáló harangtorony – mondogatták, és csalódottan elszállingóztak.

A kis szerkezetet ezután a következő napokban kiszerezték, és elvitték megjavítani. Napokig nem volt toronyzene, az emberek bánatosan nézegették fel a toronyra. A harangok ismét kérdezték:

– Mi a baj?

– A mi harangszónkra miért nem állnak meg? Mi is szépen szólunk, örömmel bim-bamozunk mindenkinek.

De aztán megjavították a kis szerkezetet, visszahozták, és beszerelték újra. Hosszú órákig állították, hogy hibátlanul működjön, s végül egy kis rácsot is felszereltek az ablakra, hogy a galambok ne férjenek hozzá, vagy ne lehessen bármiféle ággal, bottal megpiszkálni.



RAJZ: BASTHY KLÁUDIA

A toronyzene újra szólt, az emberek mindennap hallgatták a muzsikát, amely ismét örömet, mosolyt csalt az arcokra. A harangok viszont nagyon bánatosak voltak. Csak zúgtak-harangoztak. A galambok csapata a tornyot körbeparipulva turbékolta nekik:

– Miért lógatjátok a nyelveteket? Mindenkinek más a dolga az életben!

– A kis toronyzenének egy kis vidámság, öröm szerzése a feladata az emberek, gyerekek számára. Nektek nagyobb, nehezebb feladatokat van! Vasárnap ti szólítjátok az ünneplőbe öltözött családokat, a lelkek apraját-nagyját a templomba, hogy siessenek, el ne késsenek!

– A lélekharang is a ti feladatok, hogy a gyászolóknak vigasztalást adjon.

– A delet is ti harangozzátok, hogy az ebéd már az asztalon van, és az esti harangszó is a ti dolgotok, ami jelzi, hogy ideje már aludni tért!

– Egész nap a ti hangotokra figyel mindenki! Nemcsak öt percig, hanem éjjel-nappal!

Ezt hallva a harangok bizony kihúzták volna magukat, ha képesek lettek volna rá. Mert milyen fontosak is ők! Mily jelentős feladataik vannak nap mint nap!

Ettől kezdve nem irigykedtek a toronyzenére, mert tudták, milyen nagy szükség van rájuk.

● PLECH ILDIKÓ

# Kis bukó

Vizeink rendszeres téli vendége. Október végén jelennek meg az elsők, és egészen ápriliséig maradnak. Folyókon, tavakon lát-

hattok magányos példányokat, de akár nagyobb csapatokat is. A Dunakanyarban például láttak már többszázas csapatokat. Tőkés réce nagyságú madár, a gácsér hófehér alapon feketén tarkált

tollzatával feltűnő és összetéveszthetetlen. Csőre tövétől a szem köré nyúló fekete folttal olyan, mintha éppen álcarsobálba készülne. A tojó fejtetője és tarkója vörhenyesbarna, torka és fejének alsó fele fehér, háta feketésszürke.

Fészkelőhazája Eurázsia északi tájai, onnan repül minden ősszel Közép-Európa felé. A kis bukók jól érzik magukat a magyar vizeken, és januárban azt is megfigyelhetitek, amint a gácsérok a fejüket hátravetve vagy az ég felé nyújtva udvarolnak a tojóknak. Márciusban már összetartó párokat is lehet látni.

A párok a költéshez tág szájú fadudt keresnek, de szívesen elfoglalják a számukra kihelyezett mesterséges fészkekodúkat is. Évente csak egy alkalommal költenek. Fészkeanyagot nem hordanak, a tojó saját kitépett pihetollaival tölti meg az üreg alját. Fészkealjuk hat-kilenc tojással májusban vagy júniusban teljes. A tojó egyedül kotlik, körülbelül harminc napig ül a tojásokon. A gácsér eleinte a közelben marad, de még mielőtt a fiókák kikelnének, elhagyja a költőhelyet, és más hímekkel együtt a vedlőhelyekre repülnek.

Amikor a kicsinyek kikeltek és már megszáradtak, először csak óvatosan kikukucskálnak az odúból, de aztán az anyjuk hívására egyik a másik után kiugrik az üregből. Könnyű kis testüket nem üt meg, amikor az avarba potyannak, anyjuk pedig nyomban a vízre vezeti őket. Tízhetes koruktól tudnak repülni, de a család még egy ideig együtt marad.

A kis bukó hazájában főleg vízirovarokkal táplálkozik, a nálunk telelők apró halakat fognak. Hazánkban védett, természetvédelmi értéke ötvenezer forint.

● SCHMIDT EGON

## Kérdések

1. Milyen súlyú egy kis bukó?
2. Milyen színűek a tojásai?
3. Adnak hangot a telelő példányok?



RAJZ: BUDAI TIBOR

BUDAI 2016.

A Duna mentén sétálva a vízben úszó különböző récék között a kis bukó gácsérok nyomban szembetűnnek. Próbáld lefényképezni őket, és a képet küldd be szerkesztőségünkbe. Címünk: Evangélikus Élet szerkesztősége, 1091 Budapest, Üllői út 25.; e-mail: evelet@lutheran.hu.





**Szeretem a farsangot.** Jó lehetőség arra, hogy az ember eljuttasson a gondolat: milyen lehet valaki, valami másnak lenni. Gyerekként szerettem felöltözni valamilyen állatnak, mesehősnek. Mostanában a környékünkön inkább egy-egy csapat öltözik fel együtt, és szépen összehangoltan előadnak valamilyen jelenetet.

Egy történet jutott eszembe erről. Egyszer Isten egy nagyon kicsi hadsereget „öltöztetett be” ilyen megtévesztően. Alig HÁROMSZÁZan voltak a többezres ELLENSÉGes tömeggel szemben. Felszerelésük mindössze egy KORSÓ, egy FÁKLYA és egy KÜRT volt fejenként. Se KARD, se DÁRDA, se PAJZS. Nappali világosságánál azt se tudták, sírjanak vagy nevesse nek, amikor végignézték magukon. Még a vezetőjük is kétségbeesetten könyörgött Istennek JELÉrt, hogy így el merjen INDULni kis csapatával az Úr szava szerint. Ám a sötétség beálltával a másik sereg félálomban lévő tagjait meglepte az a rengeteg fáklya és a kürtök hangja. Ráadásul a korsók TÖRÉSe olyan hangot adott, hogy azt hitték, nagy HADSEREG ütött rajtuk, és fejvesztve MENEKÜLtek. Az Úr GYŐZELEMre vezette az övéit.

Neki ma is mindegy, hogy KEVÉS vagy SOK által ad-e győzelmet. Egy viszont fontos: aki vele van, az figyeljen rá, és mozduljon együtt a társaival. Egy jó CSAPAT, élén az Úrral – ma is csodákra képes.

► Téged milyen kérdés foglalkoztat? Ha megírod, a Töprengő szívesen keresi veled együtt a választ.



**Kedves Istenem!** Néha ma is olyan legyőzhetetlenül nagynak tűnik a rossz. Segíts terád bízni a győzelmet és a tieddel együtt készen állni, figyelni a te szavadra. Ámen!



► Keresd meg a Töprengőben olvasott szöveg csupa nagybetűvel írt szavait a táblázatban. A megmaradt betűk a bibliai történet hőseinek nevé adják ki. Megfejtésedet neveddel, címeddel, életkoroddal együtt küldd el szerkesztőségünk címére.



► Készíts „kürtöt”!

# Új nap – új kegyelem

**Vasárnap (február 5.)** *Az Úr letekint a mennyből az emberekre, hogy lássa, van-e köztük értelmes, aki keresi az Istent.* Zsolt 14,2 (2Pt 3,18a; Mt 17,1–9; 2Kor 4,6–10; Zsolt 16) Milyen jó, hogy nemcsak messziről néz minket Isten, hanem le is jön közénk. Így tett, amikor emberré lett Jézusban. Feltámadása, mennybemenetele sem a távolodásáról szól. Ígérete szerint velünk van minden napon Igéje és Szentlelke által. Nem csak mi kereshetjük Istent. Ő is keres minket. Így sokkal nagyobb az esélyünk az egymásra találásra.

**Hétfő (február 6.)** *Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna?* 1Kor 4,7 (5Móz 8,12,14; 2Kor 3,[9–11]12–18; Lk 8,40–56) Pál apostol Krisztus követőinek megajándékozott voltára gondol. Isten titkainak sáfárai vagyunk, mondja a szakasz elején. Kérdései arra döbbsentenek rá, hogy az evangélium világossága, a hit ajándéka, Isten megismerése egyikünk életének sem csupán saját erőből kiküzdött kincse. Luther utolsó följegyzése a halála előtt az ember koldus voltáról szól. Arról, hogy a hit útján az utolsó szusszanásunkig kegyelemre szorulók vagyunk.

**Kedd (február 7.)** *Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá, akiben nincs változás, sem fénynek és árnyéknak váltakozása.* Jak 1,17 (Jer 27,5; Jn 1,43–51; Lk 9,1–9) Kár, hogy az ajándék szó hallatán legtöbbször materiális javakra gondolunk. Pedig eszünkbe juthatnának a 330. énekünk kezdő sorai is: „Az Isten szent és felséges. / Lehajol mégis népéhez...” Az irgalma az a felülről jövő tökéletes ajándék, amelyben mennyei Atyánk változatlan szeretetét ismerhetjük meg.

**Szerda (február 8.)** *De ki tudja majd elviselni eljövételének napját, és ki állhatna meg, amikor megjelenik?* Mal 3,2a (1Kor 1,7–8; Jn 3,31–36; Lk 9,10–17) Mennyit szorongunk vizsgahelyzetekben! Amikor számot kell adnunk tudásunkról, elvégzett

munkánkról, és ezt ráadásul minősítik is oktatóink, főnökeink. Hogyan fogjuk majd elviselni, amikor Isten előtt állunk, és teljes életünk kerül mérlegre? Még jó, hogy a végállomásig Jézusban útitársnak, egész életét, szeretetét nekünk ajándékoznak, mellettünk állónak ismerhetjük meg Istent. Csak szeretete képes elűzni a félelmünket.

**Csütörtök (február 9.)** *Mert aki kér, mind kap, aki keres, talál, és a zöregtőnek megnyitattik.* Mt 7,8 (Zsolt 65,6a; Jel 1,[1–2]3–8; Lk 9,18–27) Nem hiába imádkozunk. Isten nem süket, nem érzéketlen, nem fárad el ránk figyelni, nem akarja magát megvonni tőlünk. Lesz válasz, lesz ajtonyítás. Ezért nem reménytelen Isten előtt állva rászorulónak lennünk.

**Péntek (február 10.)** *A reménységben örvendezzettek!* Róm 12,12 (Ézs 65,19; 1Kor 2,6–10, Lk 9,28–36) A reménység a várakozás energiája, ébren tartója. A reménység a jövő felé nyit ajtót előttünk. Hiszen életünk, Isten népének története nem befejezett. Hiszem, hogy a Szentlélek, Isten újjáteremtő ereje működik. Megszabadít minden determinizmustól, kijátszva borúlátó jóslatainkat. Isten szereti gyermekeit. Miért merülne ki szeretetének képzelőereje? Ezért lehet az öröm útközben is, nemcsak a célnál, a reménység édestestvére.

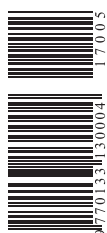
**Szombat (február 11.)** *Közöttük lesz hajlékom, én Istenük leszek, ők pedig az én népem lesznek.* Ez 37,27 (Jn 1,14; 4Móz 6,22–27; Lk 9,37–45) Isten közöttünk lakozása, majd Jézusban emberi testbe öltözése irántunk való szeretetből történt. Urunk bízott abban, hogy szeretete, közelsége nem marad hatástalan. Megváltoztat. Nem leszünk többé idegenek, tőle távol maradók. „Tedd jászladdá a szívemet!” (EÉ 161,6) – énekeltük karácsonykor. Isten nem csupán közöttünk, hanem bennünk lakozhat. Ennél szorosabb kapcsolat aligha lehetséges Isten és népe között.

● CSERHÁTINÉ SZABÓ IZABELLA

## Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja – megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu • Előfizetés: kiado@lutheran.hu  
 • Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu).  
 Főszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSÁNNA (matetot@gmail.com). Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), LACKNER NÉ PUSKÁS SÁRA – Gyermekneknek (keszievgyul@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@on-line.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu). Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518.  
 Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN.  
 Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302. Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Címlapterv: Kiss Tamás. Címlapfotó: ROMÁN PÉTER.

Ára: 500 Ft



Kövessen bennünket a Facebookon is: [facebook.com/evangelikus](https://facebook.com/evangelikus)  
 Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk



2017 JANUÁRJÁBAN DVD-N



Magyar, színes animációs film | Játékidő: 5x13 perc | Képarány: 16:9

Rendező, művészeti vezető: **Richly Zsolt**

Forgatókönyvíró: **Lackfi János**

A **Luther – A kártyajáték** során egy-egy ilyen írnok bőrébe bújhatunk bele. Az ördög azonban most sem alszik. A közös munka, mint az lenni szokott, ezúttal is kisebb versengésbe csap át: ki aratja majd a dicsőséget, amely az egyes életszakaszok megörökítésével jár? Ki viszi a legtöbb kéziratot a nyomdába? Az írnokok szorgos munkáját ráadásul olyan események sorozata szakítja félbe, amelyekre a legkevésbé sem számítanak: hol egy gondosan teleírt papírlap ég el vagy cserél gazdát „véletlenül”, hol pedig valamelyik írnoktárs csen el ravaszul egy oldalt, vagy kever sületlen szóbeszédet a hiteles feljegyzések közé...

Luther, amint gyermekként diót csen a kamrából. Luther, az eminens diák. Luther, az éjszakákon át gyötrődő szerzetes. Luther, a lángoló szavú igehirdető. Luther, a tisztas családfeje, aki nemcsak népes családját, de a wittenbergi diákságot is maga köré vonzza...

A kalandos életút állomásait végigjárva szembe-sülhetünk a korabeli drámai eseményekkel, elgondolkodhatunk a máig ható tanulságokon, a sorozat humorának és friss grafikai stílusának köszönhetően pedig tartalmas szórakozásra is számíthat a néző. Családi moziként, iskolai tanórára és gyülekezeteinknek egyaránt szeretettel ajánlom ezt a nagyszerű sorozatot, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga nézőpontját. (Fabiny Tamás püspök)

NÁLUNK IS KAPHATÓ



A tízrészes, Luther életét feldolgozó animációs sorozat 1–5. részét tartalmazó DVD 2500 Ft-ért, a kártyajáték pedig 5500 Ft-ért megrendelhető a Luther Kiadótól: [kiado@lutheran.hu](mailto:kiado@lutheran.hu).

Megvásárolható a kiadó könyvesboltjában: **1081 Budapest, Kiss József u. 2/a** és webáruházában: [bolt.lutheran.hu](http://bolt.lutheran.hu).

# Bálint-napi

ÁLDÁSSAL EGYBEKÖTÖTT ZENÉS ISTENTISZTELET

KÖZREMŰKÖDNEK:

a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola tanulói

VEZÉNYELNEK:

TÓTH MÁRTON és BREBOVSZKY KLÁRA karnagyok

IGÉT HIRDET:

GÁNCs PÉTER evangélikus püspök

2017. FEBRUÁR 14., KEDD, 18 ÓRA  
DEÁK TÉRI EVANGÉLIKUS TEMPLOM  
1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4.



Házasság hete

*A házasság hete központi programjának fővédnöke Herczegh Anita,  
a köztársasági elnök felesége.*

evangélikus  
élet

Támogatók:

